Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Грозненски юркома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган.

Ера 24 июль № 59 (2225) 1958 шу

Мах 20 кап.

Юрта боахаман къахьегамхой! Беррига низ тIабахийта цхьа фийг боа ца беш ханнахьа ялаташ чуэцарна, хьайбашта Iан тIехь шортта дика доакъар кийчдарна.

Хьайбашта Iана кийчо е

Советски Iаьдалои вай берригача мехка хьалхле лелаеча коммунистически партеси шоай беррига низ а уйла а тIадохийт вай мехка боахам тоабарна, культура лакхъярна, цунца вай мехка беррига болхлой-къахьегамхой ираз долаши сакъердамеи бахаргболаш уж паргIата бахарна.

Вай мехка беррига къахьегамхой дуача хIаманна паргIата бахарна, ССКП-ас юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка декхараш оттадаьд гарггарча шерашка дулхи, шуреи, даьттеи дахарна США-на тIехьакхе деза вай аьнна. Из сий дола доккха декхар, толамашца кхоачашдарна чIоагIа къахьега деза республикан юртбоахама къахьегамхоша.

ДIадахача шерашка дэккхий толамаш даьхад вай республикан юртбоахама къахьегамхоша дукхагIа шура яккхара хьакъехьа. 1953-ча шера 22 эзар тонн шурий яьккха яле, 1957-а шера 2,4 дакъа дукхагIа шура яьккхай вай республике. Уж толамаш даьхад доахан дикагIа кхабарца а, дикагIа дола доахана фу доладарца а. 1953-ча шера юкъера лаьрхIача цхьан Iатто 825 килограмм шурий еннача метте 1957 шера 2048 килограмм шурий еннай.

Щул совгIа, 1956-чеи 1957-чеи шерашка 5 эзар дикагIа долча фун доахани, шинараши, Iаьсии ийца республикан доахана фу тэадаьд.

ДIадахача шерашка республике доахан леладара гIулакха юкъе доккхий толамаш даьха дале а, кхоачамбоацараш а хиннад. 1955 шера бIаь Iаса дала дезача бIаь Iатта 87 Iаса мара деннадац, 1956 шера 86 Iаса мара деннадац. ХIаьта дахача 1957-ча шера вай республикерча колхозашкеи совхозашкеи 3600 етт Iаьхара бисаб. Из бахьан долаш колхозаштеи совхозаштеи 7 эзар тэнн шуреи 3600 Iасеи эшаденнад.

Дахача шера доахан дукхагIа Iаьхара дисар Ачхой-Мартановскии, Урус-Мартановскии, Каргалинскии, Наурскии, Шелковскии районашкеи МагIалбикеи. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи укх шера а доахан Iаьхара ца дитара гIулакх леладе деззача тайпара леладац. Дикача фух йэла бугIаш кхоачамбоацаш йоллашехь а, говзалца доаханна осеменени елга вIаштIехьадаккхац. Цул совгIа дика а во а дола доахани иштта йола бугIаши масса хана цхьана лелаеш хиларо, планах доахан дахкар а цар дикагIа дола фу доладар а вIаштIехьадалийтац. Цудухьа доахан фу а тоалац, дукха доахан Iаьхара а дус.

ХIанз вай республикан колхозашка 39 проценти совхозашка 28 проценти—дикача фух доаца доахан да.

Вай лакхе дийца, партеси правительствоси юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашде хьайбаш леладара юкъера уж кхоачамбоацараш дIадаха деза.

Эггара доккхагIа дола декхар да дикагIча фух дола хьайбаш дукхагIа дебадар. Из гIулакх планаца леладе деза, дикача фух йолча бугIашта доахан дахкилга говзалца вIаштIехьа а доаккхаш. Говзалца доахан дахкара гIулакх вIаштIехьадаккхар бахьан долаш 1957 шера Грозненскии Сунженскии районашкарча колхозашка 100 Iатто 97 Iаса даьд. Цу гIулакхо доахан Iаьхар дусилга дIа а доаккх, дикагIа долча доахан фу а доладу.

Доахан дебара Iалаьмате боккха лоархIам болаш гIулакх да Iодаь Iаьсий бокъонца дика хьалкхедар. Iаьсий довро чIоагIа юхадетт доахан дебилга. Укх шера хьалхарча пхе бетта 10 процент Iэдаь Iаьсий дайнад колхозашкеи совхозашкеи царна бокъонца Iунал ца дар бахьан долаш. Цу тайпарча гIулакхашца хоадам боллаш къовсам лоаттабе беза районашта а, колхозашта а, совхозашта а хьалхе лелаераша.

ДикагIа дола доахан а кхыдола хьайбаш а дебилга, дулх, даьтта, шура дукхагIа йоаккхилга хьайбашта деча Iуналга, уж дикагIа кхабарга хьажжа мара айлургдац. Цудухьа колхозашта а совхозашта а хьалхе лелаераша чIоагIа уйла тIа а яхийта къахьега деза, доаханна а кхыдолча хьайбашта а Iана тIехь кхоачамболлаш дикагIа дола доакъар кийчдарна а цар Iа доаккхаргдола моттигаш тоаярна а, йIоахъярна а, эшача метте царна керда гIишлонаш хьалъярна а.

Доакъарах хьайбашта йоалаш йола хьоанал-пайда эшалу, нагахьа санна йол ший ханнахьа кийч ца йича. Цонаш а дIайийна баьцаш а хьакха еза цар ха тIехъялалехь, уж къа яла йолаялалехь. Ханал тIех а яьнна къаенначул тIехьагIа хьакхача цоний а кхыча баьций а чам бов, царех хьайбашта доалаш дола беркат эшалу. Иштта чами беркати дов аьла а баьций а уж хьакхараи царех холаш а аргIаш а дараи юкъе дукха юкъ елача а, хьакха ухкача хана царех догIа кхийтача а. Цудухьа цонаш а баьцаш а хьокхаш, хьайбашта доакъар кийчдеш йэла бригадаш декхарийла я уж ханнахьа хьакхеи, ма-могга догIа ца кхетийташ, сийна йоллаш царех холаш-аргIаш деи.

ДIадахача шерашкарча балха опыто хьахьокх силос хьайбашта доакъарийна чIоагIа дика хилар, къаьстта дика я мошача гIадамий-хьажкIий силос. Цудухьа ханнахьа силос кийчъярна дика болх бе беза колхозаша а совхозаша а.

Доакъар а силос кийчъярал совгIа, из доакъар хьайбай фермашка ханнахьа хьатIаоза а лораде а деза. Цхьайолча совхозашка а колхозашка а соахка шортта кийчдаь хинна доакъар дахача шера тоъанзар михо холаш, аргIаш дохадеш а цхьаццанахьа наха лечкъадеш а доадар бахьан долаш. Кийчдаь доакъар михах, цIерах, лечкъорах лораде деза.

ХIанз доакъар кийчдарна хьалха латт: Шелковской район — 50 процент, Шелковской № 6 йола совхоз — 53 процент, Наурски район — 35 процент, Каргалински район — 33 процент, Овоще-молочни № 2 йола совхоз — 32 процент.

Доакъар кийчдарна цхьаккха хIама ца деш я: Веденски РТС, «40 лет Октября» яха совхоз, Ножай-Юртовски МТС, Советски МТС. Цу хьакъехьа во бэлх баьб Назрановски районе — 1,4 процент, Староюртовски районе — 4 процент, Первомайски районе — 6 процент.

ХIанз цонаш а баьцаш а кхаьчачул тIехьагIа къа яла йолаеннай, доакъар кийчдара балх ма-могга сих бе беза.

ШУРА ЯККХАР АЙДАЛАР IАЛАШДЕРГДА ВАЙ!

1958 шера июль бетта 2-ча декаде республикан колхозашкеи совхозашкеи шура яккхара

СВОДКА

(ХIара Iаттагара килограммашца)

Районии совхозии цIераш	Июль бетта 2-ча декадах яьккха шура	Июла 1-ча декадага диллача +е—	Районии совхозии цIераш	Июль бетта 2-ча декадах яьккха шура	Июла 1-ча декадага диллача +е—
Колхозаш					
Наурски	97	+ 2	Саясановски	62	—
Шелковской	89	—	Курчалоевски	60	— 5
Сунженски	80	+ 2	Первомайски	48	— 4
Грозненски	79	— 3	Веденски	47	+ 7
МагIалбика	76	— 3	Советски	34	— 2
Каргалински	74	+ 1	Ножай-Юртовски	30,5	— 2,5
Совхозаш					
Алпатовски	123	+ 32	Предгорни	80	— 3
Калиновски	109	+ 2	Гвардейски	80	— 2
Наурски	108	— 7	Гудермесски	74	— 9
Староюртовски	107	+ 20	Красноармейски	74	— 1
Новосельски	104	—	Баьца даари шурий № 2	70	— 3
Ленина цIерах яр	100	— 10	Ингушски	67	— 3
Горячеисточненски	95	—	Лермонтовски	66	— 5
Надтеречни	92	— 3	Шалински	63	+ 5
Шурий № 1	90	— 8	Джалкински	55	— 12
Грозненски шурий	89	+ 3	«Октябра 40 шу»	52	— 4
Грозненски соми-баьца даарий	82	+ 7	Назрановски	44	—
Ермоловски	81	— 8			

Июла шоллагIча декаде шура яккхар айденнад Наурскии Сунженскии районий совхозашкеи колхозашкеи, хIаьта иштта Староюртовски, Шалински, Ассиновски, Алпатовски совхозашкеи. Цхьабакъда дукхача районашкеи совхозашкеи шура яккхара гIулакх вIалла кхоачамбоацаш лел. Ермоловски совхозе (директор нов. Сухомлинов), цхьан Iаттагара шура яккхар 8 килограмм лохденнад, Гудермесски (директор нов. Белашов) — 9 килограмм, Джалкински (директор нов. Махитаров) — 12 килограмм.

Шура яккхар лохденнад Грозненски, Первомайски районашка, МагIалбике. ХIара дийнахьа шура яккхар айдар Iалашде деза.

Дунен халкъаша йохаергья империалистий планаш

ДIадаха Ливана тIадихьаь кулгаш

НАЗРАНЬ. 18-ча июле дийнахьа 4 сахьат даьлча мельзаводе митинге гулбелар дукха болхлойи, гIулакхера бараши. Цар ладийтIар завода керттерча инженера нов. Боровс йийшача Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьа кортамукъал езача Iарбий халкъашта духьал американски империалисташа эхь дайна агресси йолаярах Советстки правительствос яьча заявленега.

— ЧIоагIа эгIаз баха бар тха сменацара беррига болхлой, — йоах сменни инженера нов. Ужаховс, — американски империалисташа майрача Ливански халкъа духьал агресси йолаярах. ДIахо ший къамаьлаца цо аьлар, тхо массе хана тешаш да Советски халкъо а берригача прогрессивни наха а керда тIом хулийтарг ца хиларах. Цул тIехьатIа къамаьл дир выбойни цеха болхлочо нов. Котиевс. Цо ший къамаьлаца аьлар—тхо чIоагIа хьожаш да Ливански, иракски халкъа шоай къамий бокъо яккха гIерташ а, шоай мехка даьй хила гIерташ а лоаттабеча къовсамга. Империалисташа Ливане йолаяьча агрессена духьал жоп луш беррига низ тIабахийта къахьегаргда выбойни цехерча болхлоша. Иштта митинге къамаьлаш дир дукхача болхлоша а специалисташа а.

Митинге вIашагIкхийттачар къоабалйир Советски правительствос яь заявлени.

Американски империалисташа Ливане йолаяь агресси харцахьа лоархIаш резолюци тIайийцар митинго.

Иштта митинг хилар «цIе Октябрь» яхача кирпишкий заводе. Цига вIашагIкхийттачар а къоабалйир Советски правительствос яь заявлени. Митинг йистейоалаш цига тIайийцар американски империалисташа йолаяь агресси харцахьа лоархIаш йола резолюци.

М. ДАСКИЕВ.

Тхо Iарбий халкъашкахьа да

Моттигерча промышленноста Министерстваи Конструкторско-технологически аппаратеи болхлой чIоагIа эгIаз баха хилар американски империалисташа Ливане герзашца кийчъяь интервенци йолаярах.

Оаха чIоагIа харцахьа лоархI, —йоах митинге вIашагIкхийттачар американски империалисташ Iарбий мехкий гIулакхашта юкъе гIертар а цар цига лелабеш бола тийша болх а.

Митинге къамаьлаш даьча н.н. Глуховскеи, Шаповаловси аьлар Нохч-ГIалгIай АССР-а Моттигерча промышленноста министерства болхлой беррига прогрессивни нах санна хоадам болаш духьал ба, американски империалисташа ООН Устав телхадеш хиларна.

Уж американски империалисташа леладеш дола гIулакхаш, — йоах нов. Глуховске, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоален адамашта кхераме хинна ца Iеш, термоядерни герз юкъе а долаш тIом хиларна дерригача дуненна кхераме да.

Митинге гулбенначар Советски правительствос яь заявлени къоабалйир, цул тIехьагIа американски империалисташа Iарбий халкъашта духьал йолаяь агресси харцахьа лоархIаш резолюци тIайийцар.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

Колхоз—миллионер хургья

Укх шера дика къахьийгад Сунженски района колхозникаша. ДIадийнача ялаташта доал дика даьд. Хьийгача къига хьажжаь хиннад районе ялаташ а.

Сунженски района укх шера паччахьалкхенна ялат дIалуш йола план кхоачашъяьй. Даьхенна 1 миллиони 100 эзари пунт ялат лургдолаш да.

Дика къахьегарца белгалбаьннаб Ленина цIерахча колхозера къахьегамхой. ХIанзолца из колхоз тIехьайисачарца яр.

ХIанз ССКП ЦК обязательни поставкаши МТС-аша деча балхех тела натуроплатеи дIаяккхарах, юртбоахаман продукташ кийчъярна йолча кердача порядках, маьхех лаьца баьча соцама чIоагIа раьза болаш дог гIоздаьнна къахьегаш ба уж.

Колхоза доккха гIо хул из соцам бахьан долаш,—йоах колхоза председатела нов. Пузенко Михаила. Из вайна гуш да 1957 шера колхозо МТС-а еннача натуроплатага хьажача.

Фийг бола ялат 6102 центнер деннад, гидуаргаш 850 центнер, баьца дааращ 393 центнер, шура 24753 литр, дулх 172 центнер, ахча 45 эзар сом, деннад.

ДIадахача шера колхоза 8 эзар сом пайда баьннача ялатах укх шера 300 эзар сом пайда боал. Иззал йола натуроплата колхоза къахьегамхошта юс хIанз. Сов раьза болаш дийнахьеи буси болх беш йисте боалаш латт колхозникаш гуйрийна ду балхаш даь.

Иштта мутIахьа болаш дика болх беш ба механизатораш а. Царна юкъе белгалбаьнна дика къахьегаш ба комбайнераш бола даи воIи Гнидченко. Дас Гнидченко Алексейс мукх хьекхаб 69 гектар, цу тIера аьрдай 1760 центнер. Цун воIо Дмитре 63 гектар мукх хьакхаб 1600 центнер а оардаш. Шинне а раздельни способах чуийцад цар ялат.

КIа хьокхаш болча хана Гнидченко Алексейс 100 гектар хьакхай раздельни способах, цу тIера даькхад 2265 центнер кIа. Цул дукха тIехьа ца вусаш болх баьб Ветряков Николайс а. Цо хьакхай 1697 центнер кIа а доаккхаш 80 гектар.

Тха колхоз укх шера миллионер хила мегаш я йоах, — Пузенко Михаила. Колхозо ийцай 2 трактор, веялкаш, кхыйола инвентар. Колхоза правленес оттадаьд кхы тIа а техникеи инвентари эцалга.

М. АЛБОГАЧИЕВ.

Саясановски районерча колхозаша тIеххоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план

Советски Союза Коммунистически партен Центральни Комитета июньски Пленумо дегаш ураоттадаь болча Саясановски районерча юрта боахаман къахьегамхоша тIеххоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план.

Цу толамо дог гIоздаьккха болча районерча механизаторашеи колхозхошеи шоай беррига низ тIабахийтаб мамогга сихагIа а доа ца деш а ялаташ чуийца дахарнеи кхы мелдола юртбоахаман балхаш шоай ханнахьа чакхдахарнеи.

Миллион пунт ялат — Надтеречни районерча ялат дуврашкара

ССКП ЦК июньски Пленума решенеш кхоачаш а еш, районерча совхозий къахьегамхоша 18 июле 102 процент кхоачашйир паччахьалкхенна ялат дIадала аьнна оттаяь план. Паччахьалкхен амбарашка дIачуденнад 1957 шера цу хана денначул 250 эзар пунт дукхагIа ялат.

Ялат дIачутелаш латт. Юрта боахаман болхлоша шоай беррига низ тIабахийтаб ялаташ сихагIа чуийца дахарна. Шоай торонашка а хьажаь, районерча къахьегамхоша шоашта хьалхашка декхар оттадаьд — укх шера паччахьалкхенна цхьа миллион пунт ялат дала.

П. КОНОВАЛОВ,
ССКП Надтеречни райкома секретарь.

А. МУРДИЕВ,
Надтеречни райисполкома председатель.

Сунженцаша 1 миллиони 100 эзари пунт ялат лу Даьхенна

ССКП ЦК июньски Пленума соцамо боккха керда низ чубоссабир Сунженски района ахархошта. Колхозий кхашкара хьийкъа ялат чуэцаш латт. Колхозникий патриотически дог айдаларца дийнахь-бус дIалуш дола ялат бIаь эзар пунтага кхоачадаьд.

Цу гIулакхо района колхозашка йиш хилийтар ялат дIадалара шера йола план ханал хьалха, 20-ча июле 102 процент кхоачашъе. Паччахьалкхенна дIаденнад 900 эзар пунт ялат. 1957 шера цу хана дIачуденначул 200 эзар пунт дукхагIа да из.

Социалистически яхье хьалха латтачарна юкъе дикагIа дола хьокхамаш даьхад ялат дIадалара план 147 процент кхоачашъяьча «Победа» яхача колхоза къахьегамхоша.

Шоай торонашка а хьажаь паччахьалкхенна 1 миллиони 100 эзари пунт ялат дала соцам баьб районерча юрта боахама къахьегамхоша.

Б. ЧАДОВ,
ССКП Сунженски райкома секретарь.

Д. АНДРИАНОВ.
Сунженски райисполкома председатель.

ТIодаш тIа ма кхувдаде

Американски империалисташа Ливане шоай бIу Iобоссабарах чIоагIа дорхбенна ба, дерригача дунен тIара дог-уйла цIена йолаш мел бола нах а санна, вай республикера къахьегамхой а.

Американски империалисташа Ливане леладу гIулакхаш хьа а хезаь, митинге вIашагIкхийттача Грозненски РТС-а къахьегамхоша кхайкаяь уйла укх тайпара яр: ТIодаш тIа ма кхувдаде Ливана! Юхерча а Юкъерча а Малхбоалехьа империалисташа леладеча бIехача гIулакхий овла хоадабе! Из уйла яр митинге къамаьлаш даьча Галинскеc, Самойленкос, иштта кхычар кхайкаяьр.

Митинге массавола саг раьза а волаш тIайцаьча резолюце тIа йоах; «Оаха хьадех Ливане лелаю агресси соцаелга. Юхерча а Юкъерча а Малхбоалехьа тIом ца хилийтарна хоадам боллаш дола тIулакх карагэцар дех оаха тхоай правительствогара».

Хь-Б. МУТАЛИЕВ

Юхаоза тIодаш!

Вай ханарча оакхарчий
Из довза борал,
Iарабий цIий Iувда яьнна
Маьрей къохкаш..
Цар мичара,
Цар хьангара
ХIанз садоахал?
Наьха мехка
Мишта хехк чу,
Алхха дезар яхаш?

Баьца боадо
Яьннай Iарабех дIакъеста.
Байзаьб царна
Капитало бу къахетам.
Амерканцаш
Юха а баьннаб коа тIа леста,
Хургбоацаш мо
Адамашкар шоашта бекхам.

Iарабечо
Шийна ваха
Даьча цIагIа
Даш да тахан
Лоаладаь чулего лерхIаш.
Адам юха а
ЦIела-керчо хьайнаб чIоагIа
Рузкъах бизаь
Амерканцаш, англичанаш.

Селхан дийлха бераш,
ЦIерах яьга юрташ,
Сигал, лаьтта,
Йокъ экххийташ,
Кхийста ала,—
Йийхкаьбац уж
Цу деношка даьра човнаш,
Iайшаь бац уж
Цу Iазапех бувла бала!

Цудухь ях вай:
«Юхаоза тIодаш, аьхка!
ТIа ма кхувдае
Хьай тIоамар Iарабашта!»
Цудухь тахан
Хьежаш да вай бIаргаш
сакхка,
ТIема ала
Дунен букъ тIа
Ца баржийта!

Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале США-си Великобританеи агресси ярах йола

Советски правителстван ЗАЯВЛЕНИ

17 июле Великобританен правительствос герзашца кийчъяь агресси яьй Иорданена духьала — английски авиадесантни соединенеш Iоессай иорданен столице г. Аммане.

Iарбий цу паччахьалкхен гIулакхашта гуччахьа герзашца юкъе гIортарах бехказалла вала гIерташ, общинай палате къамаьл деш, Великобританен премьер-министро Макмиллана тешабора «агрессена духьале ярна» Иорданен правительствона новкъостал дара духьа из даьлга, дика ховш долчох, Иорданена цхьанне а кхерам тIатусаш, кхерам хилар гойташ цхьаккха а бакъдараш доацаш да, хIаьта уж доаладе Великобританен премьер-министра мага а маганзар. Английски премьера дIахо аьлар, Великобританес леладу уж гIулакхаш США правительствос дизза хьаллоацаш а могадеш а да. Цу тайпара английски правительствос США агресси хьаллоац, хIаьта ВIашагIкхийттача Штаташа Великобританен агресси хьаллоац.

Ливана духьалара американски агрессена тIехьа Великобританес Иордане герзаца кийчъяьча интервенцес тешал ду, США-и Великобританени правительствашка Iарбий Малхбоален мехкашкара къаманкортмукъален болам бохабара духьа шерра дагалаьцача агрессивни гIулакхий план йолаш хиларна. Уж гIерт халкъашта юха а колониальни Iоаткъама дукъ кач доллеи английскии американскии монополешта цу мехкий Iаламан а наьха а рузкъаш хIанзолца санна даа торо хилийтеи.

Иордане тIемца юкъе гIорта решени тIаэцаш Великобританен доал ду гIозараш Хусейн паччахьан новкъостал дара куц а увттадеш, иордански халкъа, эскара тIахьожаш хинна Глабб паша керте лаьтта британски советникаш мехкара лелхабаьча хана, 1956 шера лоархIам боллаш йоаяь шоай колониальни позицеш юхаметтаоттае гIерт.

Великобританен премьер-министра аьнначох туш да, Великобританес Иордане яьча герзаца кийчъяьча интервенцес де лерхIар, Иорданен халкъо шоай лоIамах хилара духьа лелабу болам бахабаь ца Iеш, Иордане дIа а чIоагIбенна, американски эскараша дIалаьцача Ливанех санна цу мехках а Иракера халкъа революци дIаяккхарна тIема плацдарм яь пайда эца гIертилга. ХIанз США-и Великобританеи сихбенна общественни уйла кийчъеш боахк Iарбий Малхбоален паччахьалкхенашта духьалара тIема интервенци дIахо а шерърна.

Ца гуш диса йиш яц, США-и Великобританени правительстваш, дунен мехкашта юкъерча бокъонашеи ООН-а Уставои цхьаккха а тайпара лелабе бокъо йоацаш лаьрхIача, кхыча паччахьалкхений чурча гIулакхашта тIемца юкъе гIертара наькъ тIа эттатга. ТIема авантюрай из никъ машара гIулакха эггара халагIа йола тIехьале хургйола никъ ба, хIаьта цу наькъ тIа баьнараш шоашта отчет яланза барг бац, уж агрессивни гIулакхаш леладарах халкъаша шоашкара жоп дехарг хилара. Кхычарна ца хойя а Великобританен правительствона дика ха деза, Египтера тIема авантюра эхь хинна чакх ца йоалаш йисачул тIехьагIа къаьстта дика а ховш, колонизаторий канонеркай цIерцеи колониальни е ший лоIамах боацача моллагIча мехка герзашца кийчъяь отрядаш Iойоссаярцеи Iоткъама кIал латтача халкъий восстанеш теIаеши колониальни порядкаш йоха ца яйташ лораеши хинна ханаш кхы юхайоагIаргйоацаш дIаяьннилга. Хьалха Iоткъама кIал лаьттача колониальни халкъий эзараш миллионаш хIанз шоай къамий бокъонаш яха гIайттача хана шоай лоIамах хиларна цар де лерхIачоа моллагIча тайпара а новкъарло е гIертар чакх ца доалаш дохаргда. Шоай мехка шоай безам болча тайпара бокъонаш оттае халкъий бокъо ВIашагIкхийттача Къамий Организацен Устава тIа дIакхайкаяь я, цун кIал США-и Великобританени кулгаш яздаь а да.

ВIашагIкхийттача Къамашта хьалхашка шоаш тIайийцаь декхараш толха а даь США-и Великобританени правительстваш машар толхабаьраш хинна дIаэттар.

Агрессораштa дицдала мегаргдац, дерригa халкъаш, къаьстта Iарбий Малхбоален мехкашка а цунна юхе ухкача районашка а баха бусалба нах, кхыча мехкаша тIемца яьча интервенцена кIалдисача халкъех хургдар бе-башха доацаш хург ца хилар. Шоай лоIамах дахарна, кортамукъал бахьан, американо-английски колонизаторий бIехача гIулакхашта духьала къовсам лоаттабеш Iарбий Малхбоален халкъаш шоаш цхьаь дац.

Дерригача мехкий халкъаша эгIаза дахарца харц бу американо-английски агрессораш. Дерригача дунен тIа, Великобритане а тIехьа, гIеттай США-и Великобританеи доал деча гIозараша Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале йолаяьча цIеша йизача авантюранна хььда духьала йола адамий талгIе. Халкъаша дIадех кхы гоа ца деш США-си Великобританеси тIема интервенци соцаелга, американскии английскии эскараш Ливанереи Иорданереи дIадигар.

США-аи Великобританени правительстваша машара духьала моастагIал доалла гIулакх даьд, хIаьта Ливанеи Иорданеи цар йолаяьча агрессех хургдолчун бехктокхам царна тIа а ба.

США-и Великобританеи правительствоша соцаде деза Iарбий мехкий чурча гIулакхашта тIемца юкъе гIертилга, кхы ца гоадеш Ливанереи Иорданереи шоай эскараш дIадаха деза.

Советски правительствос лерхI, укх бехктокхамерча хана Кхерамзен Советои ООН Генеральни Ассамблееси машар хьаллацара шоай декхар кхоачащде дезилга, агресси соцае езилга, бехк боацаш тIалатар хиннача Iарбий паччахьалкхений къаман кортамукъал лорае езилга, тIема цIи йоае езилга.

Советски правительствос дIакхайкаду, ший доазонашта юхе уллача районе, бахьан доацаш агресси яр шийна бе-башха доацилгеи, хIаьта Советски Союз кхерамах лораярои юкъара машар лорабарои дIадехача тайпара де мел дезар ше данза яргйоацилгеи.

1958 шу 18 июль.

Советски правительствон посланеш

19 июле СССР Министрий Совета Председатела Н. С. Хрущевс США президентага Эйзенхауэрага, Великобританен премьер-министрага Макмилланага, Французски республикан министрий Совета председателага де Голлага, Инден премьер-министрага Неруга посланеш яхьийтар, цартIа цо йоах, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале йолаенна тIема конфликт кхы тIехьа ца доахаш соцае де дезар дарна ООН генеральни секретара дакъа лоацаш цу мехкий правительствашта керте латтарий совещани гулъе. Совещани хургйола дии моттиги ювца дош духьале хила йиш йолаш дац. Советски правительство Женеве 22 июле вIашагIкхета раьза я.

Н. С. Хрущевс президент Эйзенхауэрага яхьийтача послане тIа йоах:

США-с Ливанеи цул тIехьагIа Англес Иорданеи йолаяьча тIема интервенцес Иракаи Iарбий мехкий ерригача паччахьалкхенаштеи тIабессача интервенци хилара кхерамои дагадоацача тайпара геттара кхерамерча тIехьаленга вига мег, юхасоцае могаргдоаца тIема цIи йоаржаергья. Историн чухь кхерамерча укх сахьата, кхы цхьан минота сабар де йиш йоацача хана, тIера ца йоалаш дерригача дунен тIа машар оттабара бахьан долаш тIема духьала, машаре цхьана дахара духьа латта Советски Союз бе-башха доацаш хургьяц ший доазонашта юхе Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале леладу гIулакхаш. Советски Союз юстара латта йиш йолаш яц, тIом хургба е машар хургба яха дош къоастадеча хана.

Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоале йолаенна тIема конфликт къоастаяра духьа сийлахь-йоккхача державашта керте латтарий совещани хьагулъяр, хIанз эттача хьал тIа вай мехкий правительстваша дергдола эггара хьаькъал долашагIа дола гIулакх да.

Оаха, язду Н. С. Хрущевс, хьаштдолча дийнахьа а сахьата а гулдалар дех, хIаьта чехкагIа мел гуллу дикагIа а да. Исторес вайна кIезига ха еннай тIом ца хулийташ соцабе, дуккха миллионаш нах хIалакбелга ца хулийташ соцаде, Iалаьмате дукха материальнии культурнии рузкъаш хIалакделга ца хулийташ соцаде. Советски правительство кийча я совещани хьаштдолча моттиге, Вашингтоне а тIехьа вIашагIтоха, нагахьа санна малхбузен державашта моллагIча бахьанца а Женеве из вIашагIтохилга мегаш деце. Эггара кертера дар — сухал бар да, хIана аьлча йоккхий топаш етта йолалуш латт.

Агрессораш цIерца ловз хIанз, аьнна да Н. С. Хрущевс Эйзенхауэрага яхьийтача послане тIа. ЦIи лотае массазза а аттагIа да из йоаечул. Цхьабакъда из лотаяь яьннаяле, цIи лотаеннача юххье йоайича дикагIа да, ала боккха а хинна лоалахарча цIеношка кхачалехьа. ХIанз эттача хьал тIа эггара нийсагIа йола решени хургьяр — Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалехьара оккупантий эскараш кхы гоа ца деш арадахари цу района мехкий халкъашта шоай гIулакхаш шоашка вIаштIехьадахийта торо хилийтари.

Н. С. Хрущева послане тIа йоах, Советски правительствос данза дарггдоацаш лерхI, СССР, США, Англен, Францен, Инден керте латтарий совещанес Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоалера тIема конфликт соцаяра бокъонца де дезараш отта а даь уж Кхерамзен Советага дувца дIалулга, ООН-а из орган Iарбий мехкий викалаш дакъалоацаш а болаш царга хьажа езилга. Советски Союзо хьалха а яьххача тайпара, Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоален мехкашта герзаш телилга соцадара дош дувца а йиш хургьяр совещане.

Лекционни болх тоабе

Укх деношка хилар политически а Iилман а дешар доаржадеча обществон республикански совещани. Совещане белгалдир лекцеш ешара планаш дика кхоачашъеш Сунженски, Гудермесски, Ленински, Шелковски районашкара отделенеш йолга. Лекцеш ешара планаш кхоачашъяц Ачхой-Мартановски, Наьсарен, Ножай-Юртовски отделенеша. Публични лекцеш ешилга во лел. Iхе районе мара йиййшаяц публични лекцеш. Ешача лекцей тематика зIамига я. Геттара мела латт Iилман- атеистически пропаганда. Ах шера республике 331 лекци мара йиййшаяц.

Пренеех къамаьлаш даьчар общественн болх тоабарна де дезараш а шоай отделеней болх айбарна де дезараш а дийцар.

П. ПОПОВ.

Комсомола мугIараш дегIаух

Денгара ди мел доал дегIа йоагIаш латт Первомайски районера комсомольски организацеш. Укх бетта ийслатIча дийнахь «Армхи» яхача санаторе хьалхара комсомольски организаци вIашагIйоллаш яр Первомайски райкома комсомола бюро.

Бюро заседане соцам бир курорт Армхи баха дикагIа бола кагирхой а дешархой а комсомолал хьаэцалба аьнна.

Комсомола билет хьайийцараштa юкъе яр гIалгIай къона йоI Льянова Лида. 8 классерча дешархочо Льянова Лидас комсомола билет хьаэцаш аьлар: «тахан комсомолка хулаш чIоагIа гIадъяха я со. Еррамо ди цкъа мара хилац. Аз сай низ тIабахийта агитаци лелаергья сай новкъостий гIалгIай мехкарий, комсомола юкъе чуозарна».

ХIанз Армхе шоай хьалхара комсомольски организаци я Котиев Мухьмад секретарь а волаш. Берригаш а бюрос комсомолал хьайийцараш ворхI саг ва. Армхерча комсомольцаша шоай контрольни штаб вIашагIъеллай къаракъаш мелаш харцахьа лелараштца къовсам лоаттабе аьнна. Штаба кулгалдеш ва дикагIа вола комсомолец-активист Цицкиев Баьтарбик. Укх юххерча хана комсомолал хьаэцаргболаш кхы а 3 саг ва Армхе. Дика барт тайна цхьоагIо йолаш кагийрхой ба Армхера комсомольцаш.

ЯНДИЕВА Лида.

Комсомольцашеи кагирхошеи ялат чуэцара новкъостал ду

Наьсарен района юрта боахаман къахьегамхой беррига низ тIа а бахийта къахьегаш ба махулла сихагIа ялат чуэцара.

Кхашкара балхаш чудерзадеш отделенена новкъостал де комсомольцаши кагирхойи оарцатIбаха, аьнна комсомольски собрани йир Аьлтиюртарча отделене.

СихагIа ялат чуийца даккхар а паччахьалкхенна из дIадалар а бокхха лоархIам болаш гIулакх долга белгалдаьккхар ший къамаьлаца комсомольски организацен секретаро нов. Мальсагов МаIийса. Из болх дIахьош отделенена новкъостал де деза вай—комсомольцашеи кагирхошеи аьлар цо.

Нов. Мальсаговс даь къамаьл берригнеша раьза а болаш тIаийцар собране. Комсомольцашеи, кагирхошеи Альти-юртарча отделенен 50 гектар хьажкIашта шозза оасар даьд. ХьажкIашта оасар даь баьлча 100 совгIа гектара тIара горох а хьекхай, хIаьта из консервни заводе дIа а еннай цар.

ХIанз комсомольцаши кагирхойи ялат чуэцача новкъостал деш ба.

М. РАШИДОВ.

Дикача балхаца белгалъяьнна коллектив

Крекинг завода технологашта юкъе дика болх беш белгалъяьннай № 21-1 йолча установкан комсомольско-кагирхой коллектив. Къоначa нефтепереработчикаша хIара бетта план тIеххкоачашъю. Цу коллективо июнь бетта производственни план 138,6 процент кхоачашъяьй. ВЛКСМ 40 шу дизара сийна йоаржаьча социалистически яхье котъяьннача установкан коллектива ВЛКСМ заводской комитета вымпел еннай.

ЧIоагIа къовсам лоаттабу коллективо материалаш кхояра тIехьа. Цудухьа Iы, (пар) электроэнерги, доагам хIанз кIезигагIа дов.

Укх бетта 15 дийнахьа йола производственни план 108,4 процент кхоачашъяьй коллективо.

Завода установкай ерригача комсомольско-кагирхой коллективаша даьхача толамашка а хьежаь ВЛКСМ заводской комитето дIа-юха тела вымпел йитай № 21-1 йолча установкан коллективага.

Н. КАВЕРИН.

Гудермесски совхоза 1-ча отделенерча редколлеген балха опыт

Гудермесски совхоза 1-ча отделенен партийни организаценна дика гIо деш да «Болхло» яха пенгазет. Цун керте латт хьехархо—коммунист нов. Сотникова.

«Болхло» яха пенгазет бетта 2-за арахец, ялаташ чуэцача хана итт дийнахьа цкъа арахецар.

Газета тIа дукха материалаш хул отделенен болхлошта хьалхашка латта декхараш кхоачашделга мишта лел дувцаш. Статьяшта тела заголовкаш дика тIахьехамаш долаш тел. Масала: «8—10 дийнахьа чуэцаргда вай ялат», «Цхьан минота сеца ма латта», «Ялаташ чуэцачар керттера декхараш», иштта кхыдола тIахьехамаш долаш хул газета тIара статьяш. Цу дерригне а коллектива уйла ялаташ чехкагIа чуэцарна тIахьожаю.

Газето белгалдеш да критика е еза гIулакхаш а, цо хоадам болаш къовсам лоаттабу лодыраща, бракоделаща, къаракъаш мелараща, къахьегама дисциплина телхаераща.

Газета тIа яьнна материал лар йоацаш йовц. Къахьегама дисциплина телхаерашта критика еш газето гIо ду цхьаболча новкъостий болх тоабарна, цар сакхетам лакхбарна. Масала, дояркас Буняк Марияс болх во бора, каст-каста балха ца ухаш Iара, доахангара шура кIезига йоахар. Газета тIа критика яьчул тIехьагIа Буняках юкъарча собране къамаьлаш дир. ХIанз Буняк дикагIа йола болхло лоархIаш я.

Пенгазетал совгIа арахецаш «Молния», «Къахьегама листовкаш» я производственни ерригача участкашка, хьатташка, фермашка, бригадашка, цар новкъостал дир ялаташ чуэцача хана. Из отделени районе эггара хьалха пачхахьалкхенна ялат дIадала йолаелар.

Редколлегес уж толамаш даьхад рабселькоровски активаца хьинаре болх беш, царца шера бувзам болаш из хиларах.

Ю. К. КУРСКЕЕВ.

Цар новкъостал ду технологашта

Грозненски нефтеперерабатывающи завода коксовой цехо вай мехкарча дукхача предприятешта ший продукци тел. Укх шера электродни кокс яккхара план хIара бетта тIеххкоачашъю цехо. Кокс яккхара ах шера план 107,2 процент кхоачашъяьй. Къахьегама овсарал 8,2 процент лакхъеннай. Продукцех шийх дIабода мах кIезигбарца ах миллион сом ходаьд. Иштта, ходаьд Iы (пар), электроэнерги, хий, кхыдараш.

Технологаша план кхоачашъяр царна новкъостал деча, ремонт еча болхлоша дика болх барга хьажже хул.

...Хаджимуратов Хьаж - Мурдий Герман — цу цеха къаьнагIчарех болхло ва. 15 шу хьалхагIа а цу цехе болх баьб цо. Казахстанера цIа кхаччарца ше хьалхагIа болх баьча заводе балха вера из. Завода директоро, НГIАССР-а Лакхехьарча Совета депутата Татьяна Георгиевна Семеновас кхыча цехе балха гIо аьлар цунга.

— Цига аттагIа хургба хьона болх, — аьнна хьехар дир цо.

— Татьяна Григорьевна, аз дех айса хьалхагIа болх баьча цехе се вахийтар. Цигара болх дика бовз сона, — аьлар Хаджимуратовс.

Ше хьалхагIа болх баьча, шийна хьалха денз бовзаш болхлой болча балха эттар из. Цунца болх беш ва слесарь Алексей Гридасов. Цар шинне а балха нормаш 150—160 процент кхоачашъю.

— БархI кубометр хулаш йола коксовой батарея 5 сахьата тоае езаш моттиг нийсъенна дага доагIа сона, — йоах цеха начальника Василий Акимович Кимаковске. Хаджимуратовс ший новкъостаца 2,5 сахьат далалехьа ремонт яь тоайир из. Шийга дIааьннар кхоачашдеш дика болхло ва Хаджимуратов.

Цеха а батарея а балха овсарал совъяккхара доккха новкъостал ду кокс йоассаеш болча болхлоша. Цар беш бола болх бIарга ца байча ховргдац из фу болх ба. Коксовой батарея йолча хинначоа хов из дукха низ хила безаш болх болга. Иштта, низ болаши дикеи болхло ва Дуцаев Iусман. Из къона ва, хIаьта а ший къахьегамца дика тешал дойт цо шийна цеха хьалхле лелаерашка а балха тIарча новкъосташка а.

— Дуцаев Iусмана тхоца болх бу дукха ха яц. Бакъда, яр тхоца хиннавецаре тхоашка болх дIабохьалургбоацаш санна хетадолийт тхона укхо, — йоах цунцарча болхлочо А. Колесниковс.

Бакъдар аьлча да а да из иштта. Iусман массайолча хана халагIа болх болча моттигашка хул. Ший аргIа тIакхачарга а ца хьежаш йIайхача пишкачу а ваьле тросс дIа тессе хьалйоах цо йIайхача кокс дарбалаш (глыбы).

Сменашта юкъе яхь оттаьчарех ва из. Цу яхье хьалха латт Iусман Дуцаеви, Василий Гапонови, Анатолий Колесникови вола смена. СменагIа йола нормаш 160—170 процент кхоачашъю цар. 7,5—8 кубометр чухошаш йола коксови батарея йоассае 1,5 сахьат ха лу. Къоначa патриоташа из 35—40 минута йоассайий йоакх. Цу гIулакхо йиш хулийт ханал хьалха уж батарейш юха хьалйизийта, кокс дукхагIа яккха.

ХIанз коксовой цеха технологаш шоллагIча ах шера чубеннаб. Шоай торонаш яйза а яйза хьалхагIа шоаш тIаийцаьча а кхоачашдаьча а социалистически декхарашка хьажаьб уж. Цар соцам баьб яр шу чакхдалалехьа планал совгIа 1200 тонн дика кокс яла, итташ эзараш киловатт-сахьат электроэнергии, эзараш тоннаш хийи, Iыи (пари) ходе, мехкдаьттан продукташ ца йойта.

Шеко яц цеха коллективо тIаийцаь декхараш кхоачашдеш Хаджимуратовси, Дуцаевси, Гридасовси доккха дакъа лоацаргхилара.

Н. ГЛУХОВ.

Болхлошта квартираш еннай

Шергара шерга дукхагIа хул Грозненски нефтеперерабатывающи завода болхлой квартираш.

Укх шера Грозне Августовски улицагIа завода болхлошта хьалдаьд 24 квартир йола цIа. Цигара квартираш еннай 4-ча цеха сменни инженера Мурдаев Махьмуда, операторашта къоначa мараи-сесагаи Бурланкона а Моисеевна а, 3-ча цеха воккхагIа волча инженера Одинцевна кхыбарашта.

Дукха ха йоацаш шишша квартир йола кхы диъ цIа а хьал даьдаьннад. Уж «халкъа стройка» яхача методаца хьалдаьд. Цу цIеношка квартираш ийцар 5-ча цеха слесара Мельситовс, газосварщика Краюшкина кхыбараша.

Цу методаца хьалдеш да кхы 10 цIа.

Г. НИКОЛАЕВ.

Сийлахь-воккха писатель-демократ

(Н. Г. Чернышевский ваь 130 шу даларга)

Сийлахь-воккха эрсий писатель Николай Гаврилович Чернышевский (1828—1889) исторенна юкъе вахав 60-ча шерашка Россе хиннача революционно-демократически болама баьчча санна, эрсий революционни социал-демократен хьалхарча нахах сат санна.

Чернышевске доккха хьакъал гучадаьннад Iилман дукхача тайп-тайпарча областашка. Из хиннав гIорваьнна вола философ-материалист, экономист, историк, литературни критик. Дерригача дунен тIа йовзаш я Чернышевске романаш «Фу де деза?», «Пролог».

Дерригача ший вахара юкъе гIолла чакхъяьккхар цо «ахархой революцен идея, къаьнара Iаьдал дIадаккхарна тIехьа адамаша лоаттабеча къовсама идея» (В. И. Ленин). Чернышевский тешаш вар беррига ший низ цо дIабенна социализман сийрдача вахара тIехьа лоаттабу къовсам котбаргхиларах.

Вай хана, сийлахь-воккхача эрсий революционера дуккха уйлаш кхоачаш хиннача хана, советски наха дог гIоздаьнна дагалувц цун майра вахар. Чернышевске произведенеша низ тел масса мехкашкарча къахьегамхошта халкъа ираз бахьан къовсам лоаттабе.

Хьинаре къахьегаш ба

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза 1-ча отделене комбайнер вола Джандаров Юсап ялаташ чехкагIа чуэцарна дика болх беш ва.

Нагахьа санна планах дийнахьа чуэца езараш 12 гектар яле Джандаровс шозза а кхозза а дукхагIа чуэц ялат. Июль бетта 15-чеи 16-чеи шин дийнахьа 78 гектар ялат хьакхар цо.

Иштта дика балха толамаш дахарах района сийлен доска тIа ваькхав нов. Джандаров.

Цу отделенера шофер Чумаков Ахьмад ди а бийса а ца къовсаш комбайнашкара ялат дIаувзаш ва. Цlаккха а цун бехка, цо ялат дIаозар тIехьадаьккха хиларах саца езаш хиннаяц комбайнаш.

Сурта тIа: Джандаров Юсупа агрегат кIа хьокхаш йоал.

И. ПЛИЕВА сурт.

Хьалхара толамаши керда декхараши

Первомайски района Асламбек Шерипов цIерахча колхоза кIа дика хьийкъад. ХIара гектара тIара 26—28 центнер ялат доал. Дукхача хана денз ялат иштта, дика хьийкъадац цига.

Ялат хьийкъадар аьнна из чуийцаь ца даьккхача пайда боацилга ховш ба колхозникаш а колхоза правлени а. Ялат чуэца доладалехьа правленес дукхатIа дар раздельни способах а долаш чуийцаь доаккхаргдолаш план оттайир. Хьетт, складаш, тараз кхыдараш кхийчдир. Колхозникашта болх баьчул тIехьагIа салаIа моттигаш нийсйир.

Ялат чуэца мегаргдолаш ха хьаэттар. Раздельни способаца ялат хьакхa болабелар колхозникаш. Бакъда 30 гектар ялат хьакхаь уж балалехьа 5—6 дийнахьа цахаддаш йоачан а хинна раздельни способаца ялат чуэцалга ханах тилар. ХIанз хьоккхашехьа оарда а оардаш ялат чуэцаш ба колхозникаш. 16-ча июле аханега кхоаччаш ялат чуийцаь а МТС балхах доагIари, пачхахьалкхен ссудеи дIаденна а баьннаб уж.

Дика болх бу комбайнера Попов Александрас, хьатта болх беча Котиев Ислама, Илиев Махьмада, Евкуров Султана, Чахкиева Золутхана, Гамботова Лидас, Шаухалов Султана кхыбараша. Дийнахьа йола нормаш 140—150 процент кхоачашъю цар. Дика болх беча шофера Хаматханов Бахьаудина карара-кара луш йола ЦIе байракх (вымпел) еннай.

Хьалхарча ах шера хьайбаш леладелга, кхашлеладелга, доакъар Iалашделга дика вIаштIехьа даккхарах районе хьалхара моттиг яьккхай Асламбек Шерипов цIерахча колхозо. Республике хьалхарча колхозашца нийсъяла торо я колхоза, хIана аьлча, дика хьинар долаш, цхьабарт болаш ба колхозникаш.

В. СТЕПНОВ.

ГIишлоний материалаш дукхагIа кийчъю

Партеси правительствоси гIишлонашъерашта хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдарна чIоагIа лоархIаме да моттигашка гIишлоний материалаш хьаелга. Вай республике хьалъеш латтача гIишлонашта гIишлоний материалаш эшалга ховш махулла уж тIех Iалашъе гIерташ къахьегаш я ОГПУ цIерахча завода кIир йоаккхача цеха коллектив. Укх шера хьалхарча ялх бетта йола план 114 процент кхоачашъяьй коллективо. ХIаьта, июнь бетта план 123 процент кхоачаш а яьй планал совгIа 115 тонн кIир а яьккхай цо. Июль бетта хьалхарча шин кIирах планах 250 тонн йолча 290 тонн кIир яьккхай цеха коллективо.

Цеха болхлошта юкъе белгалбаьнна дика къахьегаш ба кIир йисташ, цоацхоле цIи йоагош бола Карпов Алексей, Севрюкова Светлана, цоацхол чура хьалдотташ доассадеш бола болхлой Асхабов Абу-Рашид, Коляда Федор, Вожжова Ала, Елизарова Рая, Дакаев Саид-Ахьмад, Иванова Полина дуккха кхыбараш. Царех хIаране 135 процент кхоачашъю балха нормаш. Июль бетта хьалхарча шин кIиран план 160 процент кхоачашъяьй цар.

— ХIара болхло ше-ший декхар довзаш, къахьегама дисциплина дика йолаш, ерригa коллектив цхьабарт болаш хилар бахьан долаш массайолча хана тIеххкоачашъю тха цехо балха план, — йоах цеха начальника Галина Андреевна Федоркос. — Цудухьа оаха, цеха хьалхле лелаераша тхоай теркам тIабохийт коллектива юкъерча кхетама балха. Каст-каста болхлошта балха нормай, алапе, продукцех шийх дIабодача маьха, кхерамах лоравалара техникан хьакъехьа беседаш ю оаха.

— Коллектива декхар тIеххкоачашдарна тхоай низ кхоберг бац оаха, — йоах болхлочо Асхабов Абу-Рашида. — Тхона хов гIишлонашта, нах чубахача цIеношта, кхычахьа кIир мел эшаш я.

Махулла дукхагIа кIир яккха гIерташ къахьегаш, шоай балха толамаш кхы тIа чIоагIдеш ба цехера болхлой.

Х. ЭГИЕВ.

Партех бола Ленина хьехам харц беш ба югославски ревизионисташ

I.

Дерригача мехкашкарча къовсам лоаттабеш йолча пролетариата сийлахь-йоккха идейни гаиз я революционни партех бола марксистско-ленински хьехам. Из хьехам бахьан долаш хиннад организацен, дисциплинан, революционни къовсам тIа шоай низаш вIашагIтеха кхотадалийтара лоархIам кхеташагIа болча болхлошта къаьгга дика бовзилга, из хьехам бахьан долаш Iамаьб уж шоай партен хам бе, пролетариатан диктатура яккхарна а, социалистически общество хьаярна а хоадам беш дола терз из хиларах тарра.

ХIанзарча заман сийлахь-боккха прогрессивни низ а хинна дIаэттай марксизман - ленинизман моакхаза ларда тIа хьахинна йола коммунистически партеш. Нагахьа санна шовзткъа шу хьалха дерригача дунен тIа а цаI мара революционни марксистско-ленински парти хиннаецеи, хIаьта дуккхача мехкашка коммунистий дукха йоккха йоаца пропагандистски группаш хьахулаш мара йоагIаш хиннаецеи, хIанз коммунистически партеш я 75 мехка, цу тIа беррига коммунисташ 33 миллионал дукхагIа а ба.

Коммунистически партеш — уж болхлой классан чIоагIале я. Дуккхача шерашкахь баьккхача исторически земо бакъдаь хьахьокх, парти керте латташ хилча болхлой класс цIаккха эшаргйоацилга, тамашне доккхий хIамаш де цун низ кхоачаргболга, бакъда, парти ца хилча—болхлой класс герз доацаш юс, моастагIашта хьалхашка гIо доацаш юс. Гой цудухьа да из, къахьегамхой революционни боламца ше лоаттабеча къовсам тIа империалистически реакцес ший керттера низ марксистски - ленински партешта духьал боахаш хилар. Цу тIа а коммунисташта гуччахьара полицейски тIакхувлга леладарах а кхоачамбеш яц империалистически реакци. Массе а тайпарча ренегатий, оппортунистий, ревизионистий гIонга кхайкаш хул болхлой классан моастагIий. Уж гIерт цар новкъосталца болхлой болам вIашагIбаккха, коммунистически партеш чура йохае. Цlаьхха дагадоацаш хинна хIама дац, укх тIеххьарча шерашкахь империалистически реакцес коммунизманна духьал яьча кердача «крестови» походаца къаьстта эхь дайна бIеха гIулакхаш леладераш ревизионисташ хилар.

Коммунистическии болхлойи партей викалий Совещанен Деклараце тIа белгалдаьккха да, дерригача дунен тIарча коммунистически болам чу эггара боккхатIа бола кхерам хIанзара ревизионизм хилар, моллагIча тайпара из яле а, ревизионизм лелаяра духьал, марксизм-ленинизм цIена хилийтара тIехьа хоадам боллаш а цlаккха машар хургбоацаш а къовсам лоаттабара беррига коммунисташ тIа а хьийхар цу Деклараце.

Социалистически мехкашта а, дунен тIарча коммунистически берригача болама а духьал ревизионисташа еш йола атакаш укх тIеххьарча хана сихъеннай. ХIанз еш йола ревизионистски атакаш йолаяьраш Югославен коммунистий Союза кулгалхой ба. Югославен коммунистий Союза VII-ча сездо тIаийцаь программа а, съезда кхыйола материалаш а, шоашта чухь гул а яь, хьахьокхаш я хIанзарча ревизионизман, аьттехьарча оппортунизман теоретически а политически а уйлаш.

Югославски кулгалхой ревизи еш ба марксизман-ленинизман овлан тIара долча хьехамашта: классехи классови къовсамахи, пролетарски революцехи пролетариатан диктатурахи, революци еча хана а социализм хьаеча хана а марксистско-ленински партега кулгал хила дезарах, пролетарски интернационализмах дола а иштта кхы дола а хьехамаш да уж. Партех болча марксистско-ленински хьехама ревизи а еш, югославски теоретикаш, ше ма дарра аьлча, ликвидаторстван наькъ тIа тувж. Болхлой классо лоаттабеча революционни къовсам тIа кулгал деш хила еза Коммунистически парти, яха, ленински хьехам харцбеш ба уж, из парте деш дола кулгал зене йола «монополизм», «гегемонизм» я яхаш а кхайкадеш.

Цхьабакъда, «монополизми» кулгал делгеи — ужаш-м цаIаш хила вIалла гарга а дац. Ховш да, дуккхача итташ шерашкахь коммунистически партеша шоаши социалистически партешеи деш дар цаI хилийтара тIехьа, профсоюзаш а, дуккха болхлой юкъе боагIаш йола кхы организацеш а цаIаш хилийтара тIехьа къовсам лоаттабеш йолга а, коммунисташца цхьа фронт хилийтара чIоагIа духьал латтараш, дIа а хьа а доацаш, къаьстта социал-демократически партей аьттехьара кулгалхой болга а. Иштта ховш да, цар политически кхетами тешари моллагIа дале а, цунга хьажаь доацаш, машараи демократенеи тIехьа лоаттабеча къовсама деррига прогрессивни низаш вIашкаэзаь кхотадалийта гIерташ, вIалла кIорда ца деш къахьегаш бараш коммунисташ болга. МалагIча бахьанийца бехке ю компартеш югославски ревизионисташа, «монополизманна» тIакхув уж, яхаш?

Пролетариато лелабеча классови къовсам тIа партега кулгал хила деза яхача марксистско - ленински принципа тIара шоаш бовлар хьуладе гIертилга мара кхы хIама а дац югославски ревизионисташа хьалъувттабу «монополизманна» тIакхув, яха, боаца бехк. Кхыметтел вIалла шоай политически парти ца хилча а, цхьацца долча мехкашка болхлой классага торо хуртья шоай Iаьдал оттаде а социализманга яха а йоах цар шоай программа тIа. Цу документа тIа йоах: «Болхлой классан классически политически парти практически йоацаш долча мехкашка, масала, Американ ВIашагIкхийтта Штаташ санна долча мехкашка, дукхагIа хила йиш йолаш дар да профсоюзашка вIашагIкхийтта бола болхлой эггара хьалха профсоюзашка тIолла баргба, кхетамера социалистически низаш совдалара процессанна, болхлой классан общественни влияни чIоагIъяра а, Iаьдала системанна чухь керттера лоархIам болаш болхлой класс хилийтара а тIехьа лоаттабеча къовсама процессанна тIа-тIа дукхагIа юкъе аха».

Цкъа-дале, США «болхлой классан классически политически парти» яц яхилга, мелла кIаьда аьлча а, харц дар да, хIана аьлча, США йолаш я болхлой классан парти. Шийна юкъе нах дукха беце а, из парти дийна йолаш а, марксистско-ленински позицеш тIа латташ а я. ШозлагIа-дале, парти а йоацаш, алхха цхьан профсоюзашца буржуази эша а яь, социализм оттае йиш хургья болхлой классага, аьнна, кхайкадар — гуччахьа анархо-синдикализман позицешкахь валар да.

Болхлой классо буржуазена духьал лоаттабеча къовсама чIоагIа лоархIам болаш уж хиларах тарра, болхлой профессиональни организацей дукха мах беш ба марксисташ-ленинцаш. Цхьабакъда, лоадама хIама ца эшаш беррига болхлой шоашта юкъе болаш а, профессиональни белгалонашка хьаж-хьажжа болхлой вIашагIтохаш а йолча цу организацешта могаргдац политически баьчча а, ерригача болхлой классан кулгалхо а хинна, царна тIадожаш дола декхараш кхоачашде. Болхлой классан дикагIа, кхеташагIа дола дакъа шийна чудоагIача толашагIа йола теори Iома а яь караерзаяьча партена мара могаргдац социализм бахьанце лоаттабеча къовсам тIа болхлой, берригача къахьегамхой кулгалхо, баьчча, хьехархо хила.

Капитализм йолча хана болхлой классо чоалхане а низкъала а классови къовсам лоаттабу политически партешка а пачхахьалкхен чухь а вIашагIкхийтта йолча доале латтача эксплуататорски классащца. ХIаьта из къовсам котало яьнна яллалца дIабахьарна болхлой классага йиш яц ший организацеша беш бола болх духь-духь байта а, цар болх вIаши хьаьда лелабайта а. Ший кулгал деш йола центр, ший политически штаб хила еза болхлой классан. Цу тайпара штаб, болхлой классан политически баьчча парти я. Гой цудухьа яьхад В. И. Ленина, пролетариатан классови организацен эггара тIех йола форма я парти, цхьаккха а юкъера къоастаяь доацаш, дуккха нах юкъе боагIаш йолча болхлой классан организацей болх, царца профсоюзий болх а, кулгал а деш, цхьан декхара тIалестабеш хулга шийна тIа дожаш йола.

Коммунистически болам чу ликвидаторски политика а лелаеш, Югославен коммунистий Союза кулгалхоша вIалла леладе бокъо йоаца гIулакхаш леладу компартейхи партей кулгалхоехи бола тешам а, цар сий а доаде гIерташ, меткIаьленаш леладеш. Из хIама къаьстта дика гучадоаккхаш я Югославен коммунистий Союза VII-ча съезде И. Титос яь доклад. Укх тIеххьарча итт шерашкахь дерригача дунен тIара болхой болам, «общественни событешка а материальни хьалаш дегIаахарга а хьежжаь лийннабац», из «лоацабенна» лаьттаб, кхыметтел «чухнахьа» а баьннаб, аьнна, кхайка а даь цу доацача тIулакха беррига бехк коммунисташта хьатIабиллар Титос. Ше яхар бакъдеш хьахьокха цхьаккха хIама доаццашехь а. Титос йоахар, коммунистически партеша революционни низ «алхха авангардах» латташ лерхI, цудухьа цар бе боагIа мах бац нахацарча бувзамий, уж дIахаьдай халкъах, чуяхай сектанстван колдалла. Из бахьан долаш, йоахар Титос, дуккха коммунистически партеш я «шоай мехкашкахь низ бола политически фактораш а хинна дIа ца отташ. Нах ший оагIонгахь бахара тIехьа лоаттабеча къовсам тIа майрра инициатива ца лелаеш, шоайла чу а енна, нахах хьаьда яр уж, хIаьта цудухьа шоай мехкаш общественни дегIаахара юкъе хоадам беш бола лоархIам хулалацар уж».

Уж дерригаш а, дага а лувцаш вIашагIдехка доацараш да, чакхдаллалца. Массанена а довзаш да, укх тIеххьарча итт шерашкахь мел доккхий толамаш даьхад дунен болхлой боламо. Къаьгга цу юкъа советски халкъо СССР-е хьалъяьй социалистически общество, Китае а, Европани Азеи дуккхача кхыча мехкашка а котъяьннай социалистически революци, дегIа а бенаб, чIоагI а беннаб Малхбузехь а Малхбоалехь а дадача капиталистий мехкашка коммунистически а болхлой а болам. Иштта ховш да, дуккхача капиталистически мехкашка (масала, Францe, Итале, Инде, Индонезе, иштта кхычахьа), коммунистически партех дуккхаха наьха организацеш хиннал[illegible] ... [illegible]

II.

Пролетарски партех а социалистически революцеш пролетариатан диктатурен котъяьккхан тIехьа лоаттабеча къовсамаш тIехь а ... [illegible] ... марксистско-ленински ... [illegible] ... Югославен коммунистий Союза кулгалхой. Коммунистически партешта шоаш деш долча Iоттарашка диллача а, компартешта кулгал деш бараш сий доацча баха гIерташ цар леладеча гIулакхашка диллача а, ше мадарра аьлча ужаш дIатIаболх коммунистически партей мугIаращцара дIабахача, коммунистически партеш дIа а яьха, царна меттел парте боацарий ассоциацеш е еза яхаш хиннача ренегаташта: Италерча Джолитти, Онофри, Реале яхачарна, Канадерча Солсберг яхачоа, Бразилерча Барата яхачоа, США-рча Гейтс яхачоа, иштта царна тара болча кхычарна а.

Ший новкъосталца болхлой классан низаш вIашкаоза, кхотаде, цхьан бартага доаладе, ши-шегIа хьайна наьха болам кхетам тIа баккха а, дика из вIашагIболла а, из болам социалистически декхараш кхоачашдарна тIалостабе могаргдолаш кхы ше морг цхьаькха йоацаш хIама я революционни марксистски парти.

СССР-е хиннача Октябрьски революцен опыто а, хIаьта иштта Китаеи кхыча мехкашкеи хиннача революцей опыто а гуччахьа бакъдеш хьахьокх, революци а яь Iаьдал хувца йиш йолаш дола хьалаш хьахиннача хана революци е йолча цу торонех даь йистедаьнна гIулакх дарна хоадам беш бола лоархIам болаш болхлой классан марксистски парти хилар. ХIаьта денал долаш йола пролетарски парти йоацаш хилча революци ... [illegible]

Къовсам тIа чIоагIъенна, революцен опыто ... [illegible] ... Iомаяь, цу теорес яхар творчески де ховш йола парти ца хилча болхлой классо ... [illegible] ... империализм тIера- ... [illegible] ... хувцаьла йиш йоацаш ... [illegible]

Марксизмо-ленинизмо хьех, болхлой классанна алхха пролетариатан диктатура яккхара ийша Iан ... [illegible]

Цхьаккха дийнахьа сецаь ма латтийта комбайнаш

Ца дойташи сихеи ялат чуэца, аьнна Ставрополерча юрта боахаман къахьегамхоша даь кхайкарал чIоагIа дегаш тIоздаьнна тIаийцар «Кавказ» яхача колхоза 4-ча бригадан коллективо. Иштта из ялат чуэцалга Iалашдулуртдац юртбоахаман техника беррига низ тIабахьарцеи, дикагIа йола методаш балха юкъе йоалаярцеи мара.

Къахьегама дисциплина боккха лоархIам болаш я хIанз латтача йоачаш йолча ханага диллача. Сона доккха зулам хет иштта латтача хана, болх булургболча дийнахьа комбайнаш сецаь латтар. Бакъда, вайна юкъе цу тайпара моттигаш каст-каста нийслу. Са комбайн а лаьттар дикка сецаь автомашинаш ца хилар а хьатта тIа болх дика вIашагIбелла ца хилар а (бригадир нов. Халин), МТМ бехке хилар а (керттера инженер нов. Попов), бахьанаш долаш.

ДIахо йодача хана хIара комбайно сецаь латташ яьккхача ханна боагIа мах, бехке волчунгара хьабаккха безаш санна хет сона. Цу гIулакхо балха дикагIа кулгал деи, сихагIа болх леларгбола гIулакхаш Iалашдеи цхьабола нах декхарийла а бергба, хIаьта тIаийца декхараш кхоачашде вайна новкъостал а дергда.

КЛОЧКО В.,
комбайнер.

Хьайбашта Iана эша кхоачам ший ханнахьа бе беза

ДIаяхача хана лайна хало йиц ца а луш ший ханнахьа хьайбашта Iана эша кхоачам бар чIоагIа лоархIам болаш да. Цу гIулакха теркам а баь ханнахьа йол хьакха бригадаш вIашагI а еха из болх дика дIаболабаь лелабу «Джалка» яхача совхозе. Совхозе планах хьакха езачул совгIа 200 гектар йол хьакха а цох холаш даь а баьннаб. Еррига совхозе холаш даь латтар 1400 тонн гаргга йол я.

Совхоза 6 отделененна юкъе из болх дикагIа лелабу 1-ча отделенерча къахьегамхоша (отделенен управляющи нов. Умаров Хьамид). Цу отделене 123 процент кхоачашъяьй йол кийчъяра план. Каст-кастта делхача догIо тIоадаяь йол йокъаялийта шозза-кхозза кIалтIа а йоакхаш, цул тIехьагIа цох холаш деш хIара денна нормаш 120—130 процент кхоачашъеш хьабоатIа н.н. Менцаев Саламбек, Темурбулатов Джали, Матаев Тура, 75 шу даьнна воккха саг Юшаев Iаббас кхыбараш.

Цхьабакъда доакъар ший ханнахьа совхозо кийчдаь дале а, хьайбаш базаш тоаяра гIулакх мела леладеш да совхозе. Дукха ха йисаяц шелал хьатIакхача, укх юхейисача кIезитача хана дIадахача Iана лайна хало дага а еха чехка еррига базаш тоаяь йистеяхарна оарцагI бовла беза совхоза болхлой.

Б. ВИСАНГИРЕЕВ.

500 совгIа гектар йол хьекхай бригадо

Листта тIадаьннача оасарах хьажкIаши тидуаргаши цIенъеш а кхачаш латта ялат чуэца кийчлуш а бар совхоза беррига болхлой. Цу балхел кIезигагIа сагато йолаш дацар хьайбашта дика доакъар кийчдар — дика тоаенна латта йол махулла сихагIа хьекхаьи аргIаш даьи яккхар. Цудухьа, из мел лоархIам болаш гIулакх да а хайна 1-ча отделенен управляющи нов. Чапанов волча баьхкар болхлой Евлоев Османи Чимхильгов Саламбики, Чапанов Азамати, Шадыжев Хьажа-Мурадн Ахьмади — пхиъ.

Шоаш дена гIулакх цар хьакхайкадича аьлар нов. Чапановс:

— Буц Iалаьмате дика я вай укх шера, хьалха вIалла ца хьийкхачара а йол хьакха йиш я вай хIанз, цхьабакъда, оасарои ялат чуэцарна еча кийчони беррига а болхлой дIалийцаб, хIаьта техникан гIулакхаш а дац вай махеттара дика. ХIанз шо йол хьакха лаьрхIа даьхкад со волча. Мишта вIашагIболла уйла я шун из болх?

Евлоевс дIайийцар шоай балха план. Из яр иштта: пхе болхлочо вIашагI а кхийтта йол хьокха бригада ю. Отделенес царна лу кхоъ йол хьокха машини (сенокосилкаш), дIайожа говраши, говрий йолхьангаши, запасни оатхалаши, мангалаш ирду чархи, чаьтар тоха гатеи, кхачан продукташи. ХIаьта, болхлой деррига ахка тIехьа даккха аргIе болх. Цу гIулакхо тхога ден сердал мел йолча хана болх бе торо хулийтаргъя.

Цу дийнахье а шоашта мел эша кхоачам хьа а ийца аргIе бахача йол хьокхарий чаьтар эггара гаьнагIа йолча участке IодегIар.

Иштта болабелар цу бригадан болх. Болх бе уж болалора са тоссача хана. Малх делкъийга кхаьчача ханна говраш дIа а хийце, косилкашка хьожар, эшача царна даьтта хьокхар, мангалаш хувцар. Болх бе уж кийча йолга хайча мара чаьтаргахьа болхацар уж.

Денгара денга дукхагIа Iовш, ца социйтташ хьокхаш латтача аьлах аргIаш де арабаьлар болхлой. Гувнашка, чукхийттача моттигашка, хьалъэттар кондар санна хоза хьадж йолча аьла аргIаш.

Цу хана йол хьокхаш барий чаьтар цкъаза эггара лакхагIа болча гув тIа а, цкъаза геттара чукхийттача моттиге а хувц-хувцаш гучаэккхар. Уж тIехбаьннача моттигашка хьалъувттар аьла керда аргIаш. 500 гектар совгIа йол Iойиллар машиниташа. ХIара гектара тIара 12—15 центнер йол яьлар.

Сменах ши норма — из ба цу бригадан массаза а бола балха хьокхам. ХIара денна, нормах 6 гектар йоагIача, цар хьокх 12—14 гектар йол. Хадданза механизмашта деча доалои, хьайбашта деча Iуналои, ден сердал мел я безаме беча балхои Iалашбаьб из боккхача лоархIамера болх.

Совхоза кхыйолча отделенешка а иштта бригадаш вIашагIъехкаяларе йол хьакхара план кхоачашъяь яьнна хургъяр совхоз. Гарггарча хана кхыча отделенеша а хьаллаца мегардолаш гIулакх да Евлоев Османа бригадо деш латтар.

50 ди дIадаьннад цу бригадан доакъашхой йол хьокхаш аргIе бола. Цхьабакъда, цIенача фегеи пайданеча балхеи болча цаьха бесаш хоза да.

— Тха яр эггара дикагIа йола курорт я, — йоах болхлоша. Оахош тIаийца декхараш оаха кхоачаш а дергда, хьайбашта кхоачам болаш дика доакъар а кийчдергда.

Д. ХАКИМОВ,
П. ГАГИЕВ.

Кийчъяьй силоса хьалхара тоннаш

Дикача доакъаращца хьайбаш Iалашдар керттера дарех цхьа декхар да юрта боахаман къахьегамхой. Массанахьа а дика лакхъеннеи силос кийчъе мегаргйолаши хьаттай тха колхоза хьажкIаш. Хьалхара бIаьш тоннаш силос кIоагашка чуеллай цхьоалагIчеи кхоалагIчеи бригадаша. ХIара гектара тIара 280—300 центнер моша доакъар доал.

Силос лаьттагIа йолла йолаеннай шоллагIеи йиълагIеи йола бригадаша. Хьайбай продуктивность лакхъяра духьа къовсам лоаттабеш 12 эзар тонн силос кийчъе лаьрхIад тха колхоза коллективо. Из я соахкарчул шозза дукхагIа.

Р. ГАЙВОРОНСКАЯ,
«Кавказ» яхача колхоза агроном.

* * *

МагIалбика районерча № 4 йолча совхоза коллектив (директор нов. Глебов) махулла силос кийчъеш йоал. Силос чуэцаш йолча комбайнаца комбайнера нов. Усов Николаеи тракториста нов. Уманскн Викторен кхаь дийнахьа хьекхаьча хьажкIий 9 гектара тIара яьннай 3000 центнер силос (хIара гектара тIара 330 центнерал совгIа). Совхоза болхлоша дIакъайлаб 300 тонн чуйодаш бола ши кIоаг. ХIанз дIакъовлаш латт 120 тонн силос чуйодаш йола траншея.

Силос чуэцача комбайната хадданза болх байташ я аьта силос кIоагашка дIакхухьаш йола пхиъ автомашин. ДикагIа болх бу шофераша Полещук Яковеи Баронин Анатолеи. Ханнахьа силос кийчъяь яккхарна мел эшар дергдолаш я совхоза коллектив.

М. СТАРКОВ,
№ 4 йолча совхоза воккхагIа вола агроном.

2,5-3 норма хIара дийнахьа

Дешара цIахийца ахкан каникулаш йолча хана соца комбайна тIа штурвальни волаш болх бу са воIо Дмитре. ШоллагIа сезон я цо иштта болх бу. Ялат чуэца долалуча деношка дош делар оаха, лакхара хьокхамаш долаш из болх дIабахьа аьнна. Хьекхаь мугIарех улла ялат хьалъэцеи ардеи доладелча денз уж хьокхамаш доахаш хьа а доагIа тхо.

ХIанз оаха хьоккхашехьа оардаш (прямой комбайнированех) чуэцаш да гурахьа дIадийна кIа. Укх шерарча сезонах каст-каста хулача йоачаша чIоагIа юхатетт тха болх. Цудухьа хоза ха эттача деношка махулла дукхагIа ялат чуэца гIерташ хул тха экипажа хIара доакъашхо. Иштта дола нигат тхога кхоачаш а дуло. Болх бе тхо доладалехьа хьалхе а тха экипажа хIара доакъашхочо а, трактористаша Торшхоевси Кухаровси а шо-шоай механизм даьтта хьакхеи мелъеннача чIоагIйийя кийчъю. Иштта деш дола гIулакх бахьан долаш еррига а техника ца соцаш болх беш я.

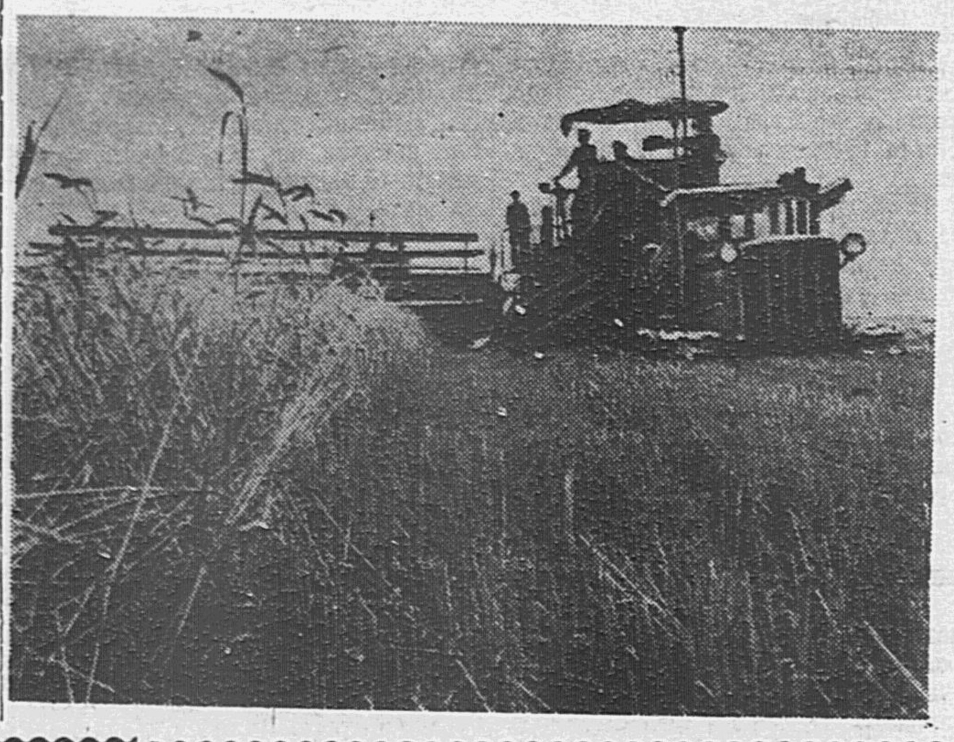
6-ча июне оаха хьекхар 50 гектар кIа, цу тIара хьадаьлар 964 центнер цIена ялат. ХIара ах сахьата хьалъюзача бункера чура комбайн ца социйташ ялат хьатта дIаххихьар шоферо нов. Федоровс.

Цул тIехьарча деношка а хIара денна 32—38 гектара тIара кIа чуэцаш хьадоагIа тхо.

ДIахо йодача хана а ца дойташи сихеи ялат чуэцарна къахьегаргдолаш я тха коллектив. Из хIара колхозника, комбайнера, механизатора декхар да.

МАЗЬКО В.,
комбайнер.

Сурта тIа: Мазько В. комбайн кIа хьокхаш йоал.

ДIаяхача замах юхедисаь во гIулакхаш шоаш дIадалац, царца къовсам лоаттабе беза

Октябрьски социалистически революцес овлан тIара хувцамаш даьд вай мехка бахача наьха вахара юкъе.

Советски наха духхьал шоай хьашташ ца увттадеш еррига общество, дерригача халкъа хьашташ хьалхашка увттаду. «Коммунизм йолалу, — хьехар В. И. Ленина, — рядовой болхлоша шоаш ца кхобеш, хала къахьегам эшабеш къахьегама овсарле лакхъярна, ялата, кIоран, мехкдаьттан, кхыча продуктай хIара пунт лораярна йоакхо еча». Къахьегамца, юкъарча доалахьенца социалистически уйла хилар, къахьегам безар, дисциплина, лакхара идейности принципиальности йолаш хилар, боахама а культурни вахара а дерригача доакъошка вежарий доттагIал долаш цхьан къахьегар — из да советски саг белгалвоаккхар.

Цхьабакъда, социализмо къаьстта дола къам берригача нахаца «дIаэдац». Вай мехка хIара халкъа ший къаман даьшкара тIехьенга дувлаш гIулакхаш да, уж гIулакхаш бIаьшерашкарча историеца хьахинна да. Лоаман наьха даьйх диса дика гIулакхаш, оамалаш мамопга хьаллаца а дегIайоалае а уйла тIаяхийта мегаргья.

Цхьабакъда доккха гIалат хургдар, къаьнарча обществах дисаь, шоай ха йиаь даьнна, дыно яхачох тешарах леладеш долча гIулакхех доалла, вай чеккка хьалхашка дахарна новкъарло еш дола во дар ца гуш хилча.

Шоай ха йияь даьнна гIулакхаш хьахилийта хьалаш овлан тIара хувцаделча а уж къаьнара гIулакхаш дахаш цхьа ха йоакх.

Вай республикан цхьаболча наха хIанз а леладеш долча къаьнарча вочa гIулакхех цаI да, кхалсагаца горянкаца феодальни-патриархальни уйланца гIулакхаш леладар. Из гучадувл коммунизм хьалъяра хьинаре къахьегаш из хилара лоархIам бизза ца барца, шариIата законех махьар декхарца горянкашта халагIа дола балхаш дIатIадехкарца.

Юртбоахаман балхаш деча хана, къаьстта оасар деш, вай республикан кхашка гIолла хьажача уж деррига хала балхаш керттерча даькъе кхалнаха ду. Кхашкарча бригадашца маIа нах 10 процентал дукхагIа бац.

Нохчийи гIалгIайи юрташка ведар бе йоаллаш хий дахьаш воагIаш маIа саг бIаргаго хала да. Цхьабакъда бIаргаго йиш я укх тайпара сурт: мар куро гIабоахаш хьалха водаши, хIаьта сесаг кIезига-дукха цунна тIехьа а йолаш цхьайолча хана дIаяхьа низткъала йола хIамаш букъа тIа а йолаш йодаши.

ШариIата законах сесаг е юша, е кхыйола кхалсаг бокъо йолаш яц маIача сага уллув дIаяха.

Зене дола къаьнара гIулакхаш леладераша шариIатаца махьар дилла саг йоалаяр леладу, саг йоалаярах, дезалах, опеках дола кхалсаг лораеш дола советски законаш телхадара духьа, саг йоалаяр дIаяздаьд аьнна кхалсаг Iехаяр духьа шариIатах саг йоалаяр—из духхьал хIама эцара йохкара форма я, хIаьта «кебенни» ахча — из эцача товара мах ба, хIаьта урдув, эцаш йолча кхалсага мах ба.

Масала, Наьсаречча Албаковс йоалайир ший дай раьза боацашехьа шийта ена йоI. Дов товш йиIий даьша Албаковгара 17 эзар сом ахча даьккхар урдона.

ШариIата бокъо лу шиъ а кхы тIех а истий кхувла а царца цхьана цар чотах ваха а. Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза 3-ча отделенен бухгалтеро Бекмурзиев Башира сесаги кхо бери доллаше а цхьаькха саг йоалаяьй, Наьсар-Кертерча Джантигова йиъ сесаг я.

1957 шера май бетта денз, вешта аьлча Наьсарен районе гIалгIай цIабаьхкача денз Райзагсе ший ханнахьа саг йоалаяр дIаяздаь моттиг хиннаяц. Саг йоалаяр дIаязду хьалхара бер дича. Цу тайпара практика лелаяро социалистически обществе хилча бакъахьа доаца гIулакхаш хулийт, законах шийна еннача бокъонех йоакх кхалсаг.

Наьсарен районерча Iаьли-Юртарча Албогачиев Iаддал-Хьамида цхьан сесагаца цхьа бутт совгIа ха а яьккха из йита а йита шоллагIа саг а йоалаяь цу юртара дIавахав, ше бехктокхаме озар кхераш. Юридически дIаздаь маьре яхар ца хиларах цун сесаг ший дай болча яха езаш хилар.

Родови строян оакхарий хьисапера гIулакх да йита сесаг, кхычунга ханна маьре яхачул тIехьагIа мара юхайоалае йиш яц яхар.

Гражданин Жайрахановс ший сесагаца барт а бийтта кхозза аьлар «Аз йитай хьо». Цхьа ха яьлча дехке а ваьнна сесаг юха йоале безам хилар цун. Из уйла йолаш шариIат довза дийша саг волча вахар из. Цо аьлар саг йита яьннай, цхьан сахьата яха а из кхычунга маьре ца йоде юха йоалае йиш яц аьнна. ШариIатах маьре яхар дIа а яздаь тувлорах волча шоай гаргарча сагага «сахьата» маьре а яхийта цул тIехьагIа мара юха йоалае йиш хиланзар цун ший сесаг, шозлагIа шариIатах саг йоалаяр дIа я яздаь.

Цу тайпара кхалсага сий доадеш, лоалла латтача сага хьал тIа из оттаяр вIалла а сатоха йиш йолаш дац.

Законаца а доацаш шариIатаца саг йоалаяр дIаяздар вай социалистически строян зулам деш да. Цудухьа шариIатаца саг йоалаяра духьала массадолча тайпара а кIаьд ца луш а къовсам лоаттабе беза.

Дынах дисача гIулакхех цаI да бераш сумат дар. Бераш сумат дар цIена йоацача моттигашка ду «знахараша». Моттигаш я цIийна заражени а хиле бераш цох довш. Дыно сумат вар данза даргдоацаш ца лоархIаш, дича бакъахьа мара ца лоархIашехьа, хIаьта дынах тешарашта юкъе леладеш да из. ЦаI хинна Iац, дынах тешараша сардам баккхара кхераш ца тешараша а бераш сумат дайташ йола моттигаш.

Дынах дисаь гIулакхаш гучадувл: гIурба деш, марха кхоабаш, йокъал эттача догIа деха арабувлаш, тIехьенна бисаь боахам бекъаш, загат луш.

Укх шера июнь бутт боалаш гIурба деш вай республикан юрташка дуккха а продуктивни хьайбаш доадир.

Уж дына цIейш дездеш хулча зенал совгIа, къаьстта марха кхоабаш наьха унахцIенонна доккха зе ду ханнахьа а тоъала а хIама ца яарца.

Яндаречча школан 1-ча класса дешархо Бакаев марха дасталехьа хьалхарча деношка, укх шера апрель бетта, урока тIа дог гIелденна Iовежар. ХьакхийттачуI тIехьагIа шийга хаттар дича цо аьлар, кхаь дийнахьа марха кхаьбадар аз, аьнна.

ХIанз а тIехьа моттигаш я тайптайпарча жуликаша, аферисташа хIама хов нах да тхо а яхаш атта тешаш бола нах, къаьстта кхалнах Iехабеш: моллагIча лазарах верзаве хов, дынах тешаш бараш тешабу, шоашта «къайленаш» хов яхаш, жинашца тайна хиларах ложкъаяь хIама миччахьа я хов яхаш.

«Ленина байракх» яхача Назрановски района газета тIа укх шера 25-ча мае кепа теха яр «Сурхо тIара поал хехка Буки» яха фельетон. Цу тIа йоах, Сурхо тIа яхача Аушев Буке мар сесага тIаверзаве, лазарех берзабе шийна хов яхаш кхалнах Iехабу.

Цу тайпара бакъдараши хьокхамаши дуккха а доаладе йиш яр. Цудухьа вай общественностанна дика ха деза дIаяхача замах дисаь во гIулакхаш шоаш дIадаргдоацилга царца къовсам лоаттабе безилга.

Коммунистически партес Iалаьмате чIоагIа йоакхо ю советски нах коммунизман уйланца хьалкхебара, ца хаддаш къиза къовсам лоаттабу советски наха юкъе буржуазни идеологи ца яйта.

Цу хьакъехьа боккха лоархIам болаш я вай партийни, комсомольски, профсоюзни организацеш. Цар декхар да шоашта гонахьа мел дар ха, къаьнара во гIулакхаш леладеш моттиг нийсъелча уж леладар харцахьа долга шоай собранеш тIа дийца ца Iеш еррига общественносто из харцахьа лоархIаргдолаш дIадовзийта.

Къаьнарча воча гIулакхашца лелабу къовсам тIагIерттаи тIема хьисапеи хила беза. Цхьабакъда из цхьацца йолча хана района юрта эргалоний лоархIам ца беш, тIагIолла лелабу. Лектораша, докладчикаша шоаш къамаьлаш деш кIезига пайда эц моттигерча бакъдарех, во гIулакхаш леладераш гучабоахилга мела леладу.

Къаьнарча воча гIулакхашца къовсам лоаттабелга ерригача общественностан гIулакх да. ХIанз республике культуран-сердалон учреждешка хьожаш ба.

Из дика гIулакх хьожадаь хила деза республикан деррига культурни низаш гIовтта а даь коммунистически уйланца нах хьалкхебара, боахам а культура а хьалъяра декхараш кхоачашде уж оарцагIа дахарна.

Идеологически балха юстара хила йиш яц вай къона нах а. Къаьна, ший ха йияь даьнна во гIулакхаш дIадахарна къовсам лоаттабеш боккха лоархIам ба комсомола. Къона, хьинар долаш, шоай Даьхеи халкъи чIоагIа дезача, творчески низех хьалбизача майра а денал долаш а болча советски кагирхоша партийни организацешта доккха новкъостал де йиш я котало йоаккхаш коммунизмата вай дахарна новкъарло еш мел дола хIама вай наькъ тIара дIадоаккхаш.

Къаьнарча воча гIулакхашца къовсам лоаттабарах районни а республикански а кепа йоазон тIа деш дола къамаьлаш де дезаш а эшаш а да.

Цхьабакъда, цунца дакъа лоацаш дукхагIа нах хила беза, вайна юкъе хила йиш яц къаьнарча замах дисаь во гIулакхаш бIаргадайча сатийна лелаш бола гражданаш, шоашта хетар а дича бакъахьа дар а дувцаш кепа йоазон тIа къамаьлаш деза дезе моттигера практически болх беча партийни советски болхлоша, Iилмани культурани деятелаша, болхлоша, колхозхоша, хIаьта къаьстта лоархIаме да кхалнахагорянкаша къамаьлаш дар.

Ерригача общественносто хьинаре дакъа а лоацаш болх барца мара каяргьяц вай коммунизман уйланца къахьегамхой хьалкхебеш толамаш даха, вайна новкъарло еш дола во гIулакхаш лоацача хана дIадаха.

Б. АЛЬМУРЗИЕВ,
ССКП Наьсарен райкома агитацени пропаганданн отдела заведующи.

партн, яхаш, — из кхы а дукхагIа эш пролетариатан диктатура чIоагIъярна, социалистически общество хьалъярна. Цо Iаьдал хьалаьцача «шоллагIча дийнахье а «болхлой классанна хьалхашка оттача чоалхане а хала а долча декхарех хьадоагIаш да Коммунистически парти селла чIоагIа лоархIам болаш хилар. Пролетариатан диктатура чIоагIъелга, тIера дIабаьхача эксплуататораша мехка чухь еш йола духьале йоахаелга а, арахьарча моастагIех мохк лорабелга а вIаштIехьа доаккхилга, къахьегама ахархошцара цхьоагIо чIоагIъелга, классаш дIаяхарна, классаш йоацаш йолча обществага — коммунизмага — довларна а социализм хьаяр вIашагIдоллилга — керттера роль партега а йолаш мара кхаочаш хила йиш йоацаш декхараш да уж дерригаш а. Пролетариатан диктатура системанна чухь керттера тIум а, керттера низ а ба марксистско-ленински парти.

ХIаьта а исторически опыт янне а теркал а ца еш, югославски ревизионисташ бакъде тугаш бац пролетариатан диктатура системанна чухь хьалхе лелаяра роль йолаш парти хилар. Шоашта хеташ дар цар законехьа дерзадаьд программан проекта тIа. Цу тIа юкъарча формехьа аьннад: «Югославен коммунистий Союзо ОНК доацаш йола дотма лерхI, пролетариатан диктатуран а социализм хьаяра а универсальнии «даиман» йолеи принцип цох а лоархIаш, политически Iаьдале еррига монополи коммунистически парте хилар кхайкадарах».

Югославски теоретикаш эттара хьалхагIа тIагIерт пролетариатан диктатура механизман хьакъехьарча ленински положенена. Халкъа Союзни скупщина кхетачен тIа 1956-ча шера 7 декабре ше къамаьл деш Э. Кардела кхайкадир: «Социализм дегIайоалаярна кхоачам болаш да Коммунистически партес Iаьдал ший бе а доалладеш, цул тIехьагIа белггаларча пачхаьалкхен, политически, планови аппарата новкъосталца «социализм хьайича», вешта аьлча заводаши фабрикаши хьалйича, юрта боахаманна коллективизаци йича, наха балхах доагIа алалеш оттадича, цу тIа а из деррига а партега хьалхе хилийтар духьа а долаш, яха, сталински тезисаш принципах а практически а вай дита дукха ха я».

Пролетариатан диктатура системанна чухь хьалхе партега хилара хьакъехьа, партегара нахага долха «таьш» оала организацей хьакъехьа йола положени «сталинистски» я из а, яхаш, харц еш ба югославски култалхой. Из цар массаза а деш дар да: шоашта ца дезаш мел долчох «сталинизм» я оал цар, хIаьта из бахьан а доахаш, овлан тIара йола ленински положенеш тIа а ца эцаш дIа а тетт цар. Иштта из да цар хIанз леладер а. Партенеи нахаи юкъера бувзам лоаттабеш дола «таьш» оалача организацех йола положени оттаяьр В. И. Ленин волга ховш да, хIаьта из положени хьаллоаттаяьр а, дIахо дегIайоалаяьр а И. В. Сталин ва.

Коммунизмера «аьрдехьен берий лазар» яхача Iалаьмате кIоаргача хьаькъалерча ший балха тIа В. И. Ленина хьахьекхар пролетариатан диктатура юкъарча механизманна чуйолхараш ераш хилар: кулгалдеш йола парти, парте боацача дукххача болхлошца парти хотташ йола профсоюзаш, ахархошта юхе кулгал пролетариатага хулга шоашка гIолла чакхдоахаш йола Советаш, хIаьта иштта дуккха нах чубоагIаш йола къахьегамхой кхыйола организацеш а. 1920-чеи 1921-чеи шерашкахь профсоюзни дискусси йолча хана, пролетариатан диктатура профсоюзашка гIолла чакхйоахилга кхайкадеш хиннача «болхлой оппозицена» духьал а воалаш, В. И. Ленина йоахар: «...Массавола саг а организованни волча пролетариатага гIолла чакхъяха йиш яц пролетариатан диктатура. Авангардагара хьалха латтача классан нахага а, цу классагара дуккхача къахьегамхошка а долха массехк «таьш» ца хилча чакхъяха йиш яц пролетариатан диктатура» (Сочиненеш, том 32).

Социалистически паччахьалкхен чухь, боахаман а культуран а строительстве партега хьалхе хулга тIаэца ца тугаш ба югославски ревизионисташ. Цу деша цар доаха бахьан да партех «бюрократизм летай» яхаш а, партега хьалхе хилара демократена доазув увттаду яхаш а. Цу ше даьча къамаьлаца йоахар Э. Кардела, мехка чухь латтача боахаман гIулакхашта хьалхе лелаеш йолча партес леладер ший доаца гIулакх да.

Фу дола хIаьта, югославски теоретикашта хетачох, партес де дезаш дар? Из культурно-просветительни организаци а хинна дIаяха еза. Из иштта лоархIаш йола формулировка еннаяр 1952-ча шера Югославен коммунистий Союза Устава тIа (ЮКС VI-ча съезде). Цу тIа аьннадар: «Югославен коммунистий Союзо ший керттера декхар лерхI социализман уйланца нах кхетабелгеи цар политически а культурни а кхетам лакхбеш хадданза къовсам лоаттабелгеи». Югославен коммунистий Союза VII-а съездо тIаийцаьча программан проекта тIа юха а хьаоттадаьр из гIулакх да.

МоллагIа йолча оппортунизман методологически кIийле шийха хулаш йола, хIама ши-шегIа лелара теори я из тайпа уйлаш йолалу моттиг. Э. Кардела наха «хьае» йиш йоацаш хIама лерхI социализмах, хIана аьлча, «бюрократически канцеляре Iо а хайна доал де а кулгал де а йиш йола процесс яц из. Социализм елга органически общественни процесс я», цучухьа общественни низаш шоай лоIамах дегIааха а дезаш. Цу тайппара, социализм елга, Кардела хетачох, цхьакха тайпа чугIортам а ца эшаш, ши-шегIа лелаш гIулакх да. ТIаккха из ши-шегIа лелаш гIулакх хиларах тарра, партес еш йола хьалхе «социалистически дегIаухилга юхадетташ хургья». Цу тIара хьадоагIаш да цар дIадеха «паччахьалкхен аппаратах дIахоадае партен аппарат» яхилга, партен «монополизм» а бувзам лоаттабеча «таьй схема» а эшац яхилга.

Фу хила еза хIаьта коммунистически партес еча хьалхаленна меттел социализм хьаеча хана. Э. Кардела йоах, цхьан общественни лагIагара кхыча общественни лагIага воалача юкъа хьалхе лелае йишъяр алхха коммунистически парти хинна Iац, из де йиш я «моллагIа болча кхыча кулгал деча организованни социалистически низага» а. Цул а совнагIа, хьалхе лелаеш бола цхьаккха низ ца хилча а кIалдиса хIама дац, аьнна, хеталуш ва из. Цудухьа Югославе хьалхе лелаеш йола политически организаци я яхаш хьалъувттаю парте йоаца организаци — къахьегама халкъа социалистически союз, производственни объединене керттера форма я, яхаш, чIоагIа кертах йоахаш я болхлой советаш оалараш.

Цхьабакъда, из хабарах мара иштта дац. Ше ма дарра аьлча Социалистически союзо болх бу коммунистий Союзо доал а деш, хIаьта эггара тIех дича а болхлой советаша деш дар заводашкарча профсоюзий комитеташа дер мара дац. Вешта аьлча, Югославе цхьа парти а я (Югославен коммунистий Союз), хIаьта цун доале латтача аппарато лостам телаш да мехкара деррига политически, экономически, культурни вахар.

Партес хьалхе лелаелга эшаш дац, яхаш, айьича гIарах, парти парте йоацача организацешта духьал увттаярах, парте боацача нахаца уж хьаста лелаеча хIиллах дог-уйла цIена долаш бола коммунисташ а талхаргба, анархизман, дисциплина ца хилара, барт боахара белгалонаш гучаяланза юсаргьяц.

Германен «аьрдехьарча» коммунистий масалаца В. И. Ленина къоаггадаь хьахьекхар, партес хьалхле лелае езаш хилар харц делга — «из буржуазена болча аьттонна пролетариатагара цIендаь герз хьаэцара нийсса да. Кагийча буржуазен хьисапе декъаденна, чIоагIал йоацаш, хIама ла а, вIашагIкхета а, деш дар ца вохаш де могийтардоацаш а, нагахьа санна ше кIодойя, моллагIа бола а пролетарски революционни болам хIалак бергболаш а долча гIулакха нийсса да из». (Сочиненеш, том 31, оагIув 26).

Иштта ховш да, мел чIоагIача эгIазалца духьал ваьлар В. И. Ленин «болхлой оппозицес» нах Iехабе дувцача харц хабарашта, парте боацача болхлошта цун хIилланна хьестаялара. «Парте йоацача пролетариатаца леладе дезача гIулакхашта, хIаьта тIаккха партес а пролетариато а берригача, къахьегамхошца леладе дезача гIулакхашта а коммунистически парте роль нийса ца кхетаяр, — яьхад цо, — коммунизманна овлан тIара теоретически тIера валар а да, синдикализмани анархизмани оагIонгахьа ластар а да. Из лостам чулоацаш ба «болхлой оппозици» яхача группан беррига кхетам». (Сочиненеш, том 32, оагIув 222).

Исторически опыто хьахьокх, пролетариатан партега хьалхле хила езилга харц деш хилар буржаузена болча тоама болхлой классагара герз дIадаккха гIертилга долга. Вай партен, Китая Коммунистически партен, кхыча вошал долча коммунистически партей опыто чIоагIду «коммунистически партега гIолла мара хила йиш яц пролетариатан диктатура» (Сочиненеш, том 32, оагIув 176) яха ленински бакъдар, адамий баьчча, организатор, воспитель хила могаргдолаш яр алхха марксистско-ленински парти йоацар ца хилар, коталонаш а йоахаш, социализми коммунизми хьаелга Iалашде могаргдар алхха из йоацар ца хилар.

В. ПЛАТКОВСКИЙ.

Шалински районе ялат чуэцилга во лел

Укх шера вай республикерча масса районашка санна, дика хьийкъа латт Шалински районера ялат а. Из чехкагIа чуэцарал хьалха цхьаккха декхар хила йиш яц районерча берригача къахьегамхой. Районе из болх юхьанца денз во вIашагIбелла лелабелга хьахьокх хIанз а ах ялат чу ца эцаро. Деррига районе дIадийнар да 17017 гектар кIа бола ялат. Цох 16 июле кхаччалца чуйицар да кIа 1832 гектар, мукх 5763 гектар. Къаьстта во лел из болх «Шалински» совхозе. Цу совхозерча къахьегамхоша дерригача кIих 18 процент мара чуийцадац, иштта чуэцанза ба 1300 гектар таргга мукх а.

Районе болх во лелилга да, Iуйрийна ший ханнахьа кхашка болх дIа ца болабелга а, комбайнаша 10—12 сахьата мара болх ца белга а. Ди дIадодац керда йолашехь а цкъа комбайн ца йохаш. ХIана лелабу оаш шоай болх во, фу бахьан долаш йох керда комбайнаш хIара денна, аьнна шоашка хаттар дича, отделенерча кулгалхоша а комбайнераша а йоах: комбайнаш керда я, кхашка доккхий ораш доахк, комбайнераш а ба тха къона. Бакъдар аьлча, цар массане а дувцар даьсса хабар да, цу хабаро луш цхьакха пайда бац, кхашкара дика хьийкъа латта ялат довр мара.

Геттара во лел районе хьатташкара болх. Хьадена улла ялат дукхагIа дар цIен ца деш улл. Хьатташка кIезига я ялат цIендеш йола машинаш. Шоашта уж кIезига йолга ховшшехьа а цхьан сменах мара вIашагIболлаш болх а бац хьатташка. Из болх во лелабар бахьан долаш, Грознефто заготзерно ялат дIакхахьа, аьнна яйта 60 гаргга автомашинах дукхагIа яраш бе болх боацаш латташ хул. Хьатташкара болх шин сменах вIашагIа ца болле догIо тIоададаь ялат довра кхерам болаш да.

Ерригача районера лаьрхIача гIулакхаш во лелаш дале а ялат чуэца доладелча денз шоай болх дикагIа лелабеш хьабоатIа «Джалка» яхача совхоза 3-ча отделенера къахьегамхой (отделенен управляющи нов. Мунаев Зоврбик). Цу отделенерча болхлоша шоай чуэца беза 204 гектар мукх чуийцаб, иштта кIа а ахнел совгIа чуийца баьннаб уж. Отделенерча комбайнерашта юкъе шоай болх дика лелабеш ба комбайнераш н.н. Саадулаев Даналбик, Сайдулаев Шахид, тракторист Докураев ТIапа, цар хIара денна «РСМ-8» яхача комбайнаца чуэц 13 гектар мара норма йоацача 15—16 гектар. Цхьан минута ший бехках комбайнаш сецаь латтийтац шофера нов. Семенов Федора, кхыбараша.

Во ца лелабеш ба 5-ча отделенера болх а. Цар шоай чуэца беза 450 гектар мукх 50 гектар мара ца юсаш чуийцаб, кIа а чуийцад цар ахнел совгIа. Укх тIехьарча деношка отделенера деррига ялат чуэца, аьнна шоашта декхар тIаийца къахьегаш ба хIанз 3-чеи 5-чеи отделенешкара къахьегамхой.

ХIанз районера беррига кулгалхой а къахьегамхой а шоай эггара хьалхара декхар, дика хьийкъа латта ялат цхьан минута а сахьата а хоза латтача ханах пайда ца эцаш ца йохийташ чехка чуэцар долга ховш хила беза.

В. БОГАТЫРЕВ.

Доазол дехьара

ВIашагIкхийттача Iарбий Республиканнеи Иракски республиканнеи юкъера соглашени

КАЙР, 20 июле. (ТАСС). ВIашагIкхийттача Iарбий Республикани Иракски республикани паччахьалкхений делегацеш селхан вIашагIкхийтар, яхаш хоам бу МЭН яхача агентствос Дамасскера. Иракски делегаценна кертте вар премьера заместитель Абдель Салям Ареф, ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан делегаценна кертте президент Насер вар. ОАР-аи Иракски республиканнеи юкъе хиннача переговорех ер соглашени яьй.

1) Шинна а оагIоно бакъду хьалхарча юхьанца Iарбий мехкий Лигин Iарбий паччахьалкхенаш кхерамах лораялара коллективни пакти бакъеш, ши мохк вIашагIбувзаш дола тIалоацамаши соглашенеши.

2) Шинна а оагIоно бакъъю, мехкашта юкъерча гIулакхий хьакъехьа чIоаггIача бувзамех йола шинна а паччахьалкхенна юкъера декларацеш а, хIаьта иштта, шоай мехкашта духьал, е царех цхьана мехка духьал яьча агрессена цхьана духьал овттеи цу гIулакхa эшаш дола практически гIулакхаш тIехьа ца а тетташ деи шоаш кийча хилар а.

3) Мехкашта юкъерча гIулакхий хьакъехьа шинна а паччахьалкхен бокъо Iалашъярна дизза гIулакхаш леладеи, ООН Устав хьаллоацаш а Юкъерча Малхбоалеи дерригача дунен тIеи машар чIоагIбеш а активни дакъа лацеи.

4) Шинна мехка юкъера экономически культурани гIулакхаш дегIадоаладарна тIехьа ца а тетташ практически гIулакхаш де.

5) Шинна а паччахьалкхенах хIаранена эшача гIулакхашта шинна мехка юкъе хадданза бувзами консультацеши хилийта.

ОАР цIерах соглашенена кулг яздир президента Насера, Иракски республикан цIерах премьер-министра заместитела Абдель Салям Арефа кулг яздир.

Иракера хьал

КАИР, 19 июль. (ТАСС). МЕН агентствос кепатеха арабаьккхаб Багдадерча ший генеральни директора Камель Эль-Ханаун баь хоам. К. Ханауи хоам бу, ерригача Ираке бизза сатем латт, яхаш. «МоллагIа а Багдаде веначо, — язду цо, — тамаш ю из. столица революцен центр хиларах. Ирака столицера вахар цхьанна тайпара дийхка доацаш ший боарамах лел.

Революционни правительствона раьза а цун сий деш а да халкъ. Миллионаш бола иракцаш дагахьа раьза бола наькъаш корадаьд цунна. Сиха яьккхар цо ший котало».

Король Фейсали наследни принц Абдул Иллахи паччахьалкхен Iаьдал хувцалуча юххье боабаь хилар а хайта, Хенауи язду: «Революционни правительствос лийцаб къаьнара политически деятелаши хьалхагIа хинна министраши. Царна судаш сргья къаьсттача военни судо. Уж сендухьа бехке баьб наха дIахойтаргда укх гарггарча деношка. Правительствос ца лувцаш биса вожаш, халкъа эгIазлонна кIалхарбовлар духьа шоаш карабаьхкаб Iаьдала. Царна юкъе ба хьалхагIа хинна премьер Ахмед Мухтар Бабан, хьалхагIа хинна чурча гIулакхий министр Саид Казас, хьалхагIа хинна экономикан министр Надим Пачачи, кхы дуккха бараш а.

Ливанера гIулакхаш

БЕЙРУТ. (ТАСС). Укх деношка Бейруте вIашагIлеташ хиннаб повстанцаши правительственни эскари. ЧIоаггIа топаш йийттар города юкъке. Тоъала дукха топаш йийттар ливански правительствон цIенна.

Газето «Ан-Нахар» хоам беччa, бесса, повстанцаштеи правительственни эскара юкъеи бейрутски набахтан районе довнаш хиларах дукха лийца нах набахтара байдар.

Газето «Аль-Джарида» хойтачох, повстанцаши правительственни эскари вIашагIлийтаб Къилбаседан Ливана лоаман районе а.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Газето «Аль-Джарида» яздеччa бесса, Ливанера американски салтий, 19 июле лаьрхIачох, 8 эзар саг ва. Цу бIина юкъе, белгалду газето, — 1700 парашютист ва.

США военни командованен Ливанерча викало хоам бечча бесса, бейрутски аэродрома тIа Iохайр Ливане американски салтийи герзи дахьаш ена 58 транспортни аэроплан.

Реактивни истребителашкара денз вертолеташка кхаччалца масса тайпара йола американски самолеташ хадданза ливански территорен тIа гIолла лел мехка фецара наькъаши лаьттан рельефи Iомаяр духьа.

Ливе досса аьнна приказ кхаьчар английски эскарашка

ЛОНДОН, 19 июль. (ТАСС). Английски оборонан министерствос хоам бир, «Бермуда» яхача крейсер тIара а кхыча английски форда-тIема флота кемаш тIара а Тобруке (Ливия) Iодосса аьнна приказ кхаьчад английски фордацарча гIашлой десантни отрядага, яхаш.

Министерствон заявлене тIа йоах, «Юъкерча Малхбоалехьа латта кхераме гIулакхаш бахьан долаш Ливера английски эскараш дукхагIа хилийта лаьрхIад».

ЛОАЦЦА ХОАМАШ

204 къона лор

Укх деношка Къилбаседан-ХIирий медицински институто арахийцар (пхийттазлагIа) къоначa лорий керда отряд. Дийша йистеваьннача 204 сага юкъе тIехдикал йола дипломаш деннад 21 студента. Царна юкъе я гIалгIай йоI Тангиева Хьава.

34 къона лор Нохч-ГIалгIайчe воагIа болх бе. Вожаш гIоргба Казахстане, Алтайски крае, Гаьнарча Малхбоале, кхыча моттигашка а.

Институт Iойиллача хана денз цо арахийцав 2200 совтIа лор.

М. ИБРИЕВ.

Баянистий курсаш

Грозне халкъан творчествон Щенчу хьайиллай баянистий курсаш. Программа лаьрхIа я ялх бетта.

ДIаэцара экзамаш дIаенначул тIехьагIа деша йолаеннай 13 сат юкъе вола курсантий хьалхара группа. Курсашка дешабагIараш дукхатIа долча даькъе нохчийи гIалгIайи кагирхой ба. Ужаш баьхкаб МагIалбикера, Наьсарен, Веденски, кхыйолча а районашкара.

Дешар йистедаьнначул тIехьагIа къона баянисташ бохийтаргба юрташкарча культуран учрежденешка болх бе.

Ю. ОЛЬГИН.

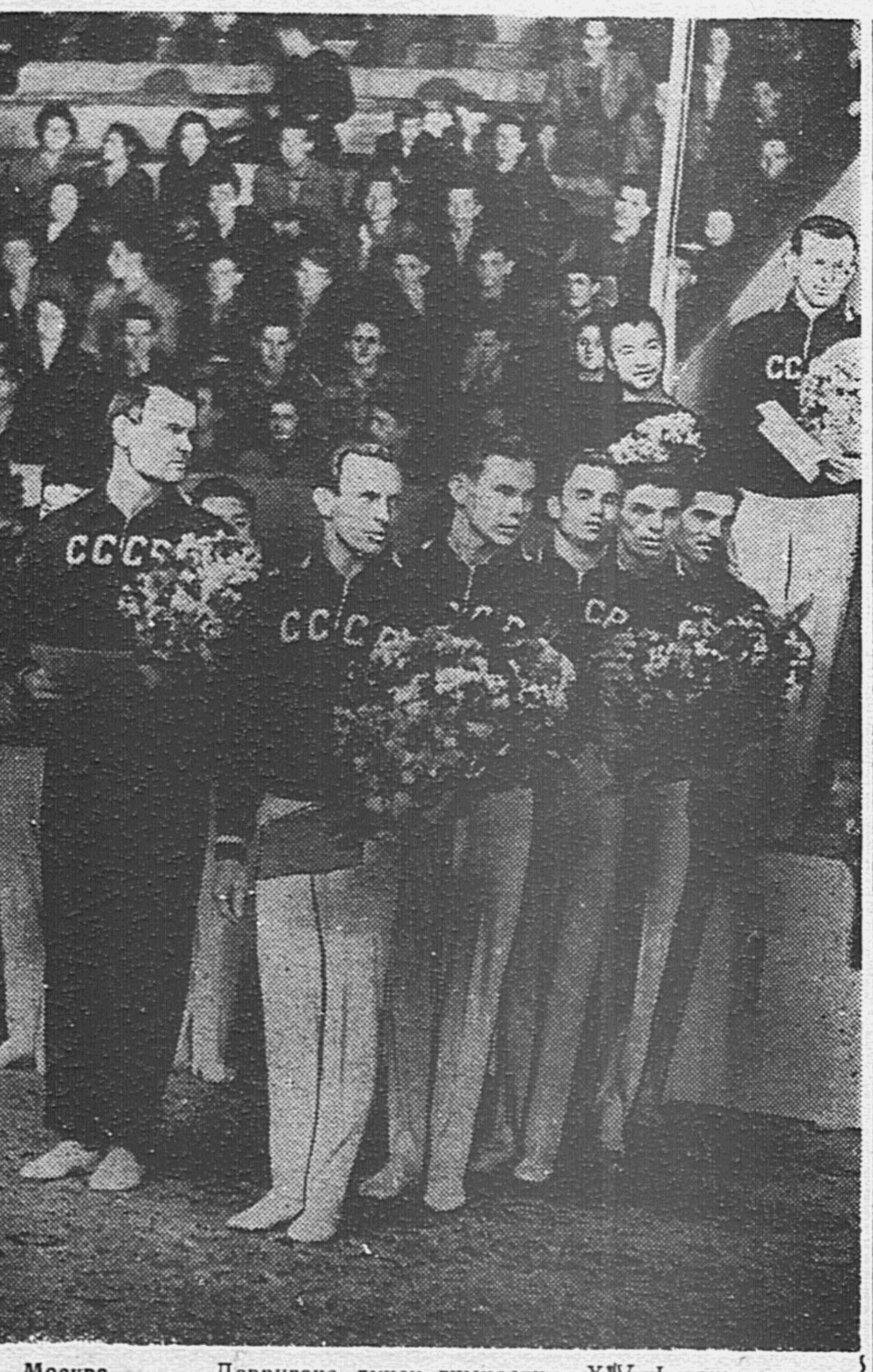
ШоллагIа Ерригсоюзни преми

Грозненски крекингзавода Н. Островскен цIерах йола общежити городе дикатIчарех цаI я. Щенеи безамеи да цун хIара цIа. Шоаш мукъа болча хана завода болхлошта дика моттиг я журналаш, газеташ деша.

Дахача шера общежитен красни уголока коллектив общежите бахача наха дикагIа гIулакхдар духьа йолаеннача Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе яхар.

ВЦСПС красни уголокий балхага Ерригсоюзни хьажара итогаш яьй. Н. Островскен цIерах йолча общежитен красни уголока шоллагIа моттиг а хьожаьй, хIаьта 3000 сом шоллагIа преми а еннай.

Н. КАВЕРИН.

Москва. Дерригача дунен гимнастика XIV-гIа яхь.

8 июле чакхъяьлар командаштеи цхьацца болча спортсменаштеи юкъера маIачнаьха многоборьях йола яхь. Абсолютни чемпиона звани яккхар советски гимнаста Шахлин Бориса. Цун хьоккхам — 116,05 балл. ШоллагIа моттиг яккхар японцо Такаси Онос, кхоалагIа моттиг — советски спортсмена Титов Юрияс.

Командашта юкъера хьалхале яккхар советски гимнасташа, 575,45 балл йоаккхаш. ШоллагIа моттиг яккхар японес (572,6 балл) кхоалагIа — Чохословакен команда.

Сурта тIа: аьрдехьара аьттехьа: командан тренер Мишаков Александр, Липатов Валентин, Столбов Павел, Титов Юрий, Шахлин Борис, Азарян Альберти Муратов Валентини.

Л. Доренскии С. Преображенскии сурт. ТАСС-а фотохроника.

Тха спортсменаш

Дукха еза спорт тха институтерча студенташта. МоллагIча цхьан спортивни секце — гимнастика, тяжели атлетика, бокс, фехтовани — дакъа ца лоацаш нагахьа студент вац. Нохчаштеи гIалгIаштеи къаьстта дукха деза кIалкхетаргах латар, тяжели атлетика, бокс. Лоацца дувца безам ба са тхой новкъостех—шин спортсменах Талаев Усамахи, Висаитов Мурадахи.

...ЗIамига кIаьнк волча хана денз берашца кIалкхетаргах леташ хиннав Талаев Усам. ЗIамига детI мара доацача Усама тенна бераш Iодетташ бIаргатуш цецбоалар цунах кагий бераш меттел кхийна нах а. Усам кадай, кулгех а дегIах а низ боалаш вар. Цхьабакъда из цу хана хиннар спорт яцар.

Боккъонца йолча спортаца дакъа лаца волавелар из 1949 шера. Талаев Усама ше кхо ца веш къахьег, лакхайоах ший спортивни говзал опытни тренерий хьалхленца. Цу къахьегамо вIаштIехьадоалийт цунна 1956-чеи 1957-чеи шерашка Алма-Атен вузий хьалхле яккхарах хиннача спортивни яхьашца дакъа лаца. Цу яхьашца толаме дакъа лацарах Усама I спортивни разряд лу.

Казахстанера Грозне цIа а вена, Талаев Усама ший дешар дIахохьу нефтяной институте: из строительни факультета III курса студент ва. Грозне ше кхаьчача хьалхарча деношка денз дIаюкъевахар из нефтяной института спортсменашта. Цхьабакъда цун лакха спортивни говзал кастта дIаейзар Нохч-ГIалгIайчен дукхача наха а.

Дахача шера нефтяной института цIерах Грознен хьалхле яккхарах хиннача бореций яхьашца бIубенна дакъалаьцар Усама.

Ший весовой категорех (легки вес) бола спортсменаш кIал а теха, Талаевс хьалхара моттиг яьккхар, хIаьта Грознен чемпион а хилар цунах.

1958 шера бIаьсти РСФСР хьалхле яккхарах хургйолча яхьашца дакъа лоацаргбола спортсменаш къоастабар дукхa Грозне бореций яхьаш хилар. Нохч-ГIалгIайчен дикагIа болча спортсменашта юкъе котваьлар къона борец Талаев Усам.

12 июле Талаев НГIАССР бореций командаца г. Кирове вахав Российски Федерацен хьалхле яккхарах хургйолча яхьаца дакъа лаца.

Строительни факультете IV курсе деша вагIа Висаитов Мурад. Мурад а ва спорт дукха езаш а, хIаьта цунга хьажжа спорте дика толамаш даьха а. Из 1955 шера денз волаваннав хадданза тяжели атлетикаца дакъа лаца.

ДикагIа карагIдоалл цунна штангага шийга «ладувгIийта».

1957 шера г. Фрунзе хиннача вузашта юкъерча яхьашта юкъе Мурада хьалхара моттиг яьккхар. Иштта толаме дакъа лаьцар цо 1957 шера октябрь бетта г. Грозне хиннача яхьашца а: II спортивни разряд йола штангист Висаитов Мурад (полусредни вес) кот а ваьнна, Грознен чемпион хилар. Хьалхара моттиг яьккхар цо укх шера бIаьсти нефтяной институте хиннача яхьашта юкъе а.

—Спорт,—цIенхоштта дола гIулакх да, — оал Мурада. — Из а ший тайпара бола къахьегам ба.

Доккхий да тха новкъосташа Талаев Усамеи Висаитов Мурадеи даьха спорта толамаш. Цхьабакъда царех тоъам а ца хулаш, хадданза лакхайоах цар шоай говзал.

ГIоза хилба шун спортивни никъ дIахойодача хана а, тха новкъостий!

КОСТОЕВ Беслан.

УстагIан кхакха тIакхелла „борз“

Суда залера

Укх шера 1-ча июле денз 3-гIа июль тIакхаччалца йолча хана Наьсарен района халкъан судо дийцар Наьсарен совхоза Плиевски отделене вIашах а кхийтта шоай бIеха гIулакаш леладеча къуйи йовсарийи дош.

Суда хьалхашка латт Плиеверча жа ферман заведующи хинна Дзортов Элмарзий Махьмад.

ХIаманна гунахьа доаца, наьха тийшаьча балхо воаваь «миска саг» а хинна латт из ихь дайна къу-устхан кхакха тIакхелла «борз».

«Берзо» жа мишта леладергда кхетаде хала дац. Шийх кхы «борзалой» хьа а теха ординг а яь, совхозо жа Iул шоашка хьалушхье, чухьийлхар уж царна юкъе ка еттaш.

Наьсарен-Вокзалерча станце 1957 шера 29 декабре Дзортов Махьмада шийца Дзортов Iумар а волаш, отделенен ферманна байта 1500 устагIа хьайийцар. 30 декабре юхалаьрхIача царех 11 устагIа «байна», боацаш бар.

Махьмада ордингацара вож «борзалой» я—жега боахкаш хинна Ажигов Зайта Iалауддин, Барахоев ГIайрбика Осман, Даурбеков Дудий Беслан.

16 февралe Элмарзий Махьмада, сагага хоаттам боацаш жега воалаш вола кхы Iу дIа а ваьккха цунна меттел ший ордингацара «борз» — Барахоев ГIайрбика Осман вахийтав жега, цо шийх хьатехав Даурбеков Дудий Беслан а. 17-ча февралe оарц даьккхар цу шин «берзо» 84 устагIа юстара а баьккха байнаб тха, аьнна. Ординга тIавиллача Дзортов Махьмада ца ховш хиннадац из гIулакх. Уж жа «дайна дIадаьлар».

Суда заседане тIа гучадаьлар, жа ферман заведующи хинначa Дзортов Махьмадо, ший «хьакималах» пайда а эцаш жа дехка хилар.

Суда заседане тIа хоадам боллаш долча бакъдарашца готъяь йолча «борзалой» ордингo, ше бехке хиларна динза ца а йоалаш дерий дир.

Бехке барашта суд йир.

Къуй ординга керте лаьттача Дзортов Махьмада — 10 шера кортмукъаленах ваккха суд йир.

Жа доажадеш, «лорадеш» хиннача Ажигов Iалауддина, Барахоев Османа Даурбеков Беслана, Дзортов Iумара — хIаранена 2 шу йолаш судаш йир.

Жа доврах паччахьалкхенна хинна зе царех хIаранегара, шо-шоай бехкашка хьажжа, хьадоаккхилга оттадир судо.

С. ПАРОВ.

МагIалбикан берий пионерски ахка

Iика салоI укх шера МагIалбикан бераша. ДукхагIа дола бераш «Нефтяник» яхача пионерски лагере да. Лагерь Къилбаседан ХIиречен спиртзавода района хозача моттиге ул. Укхаза шортта я сакъерда моттигаш.

Ховш вIашагIбеллаб воспитагелаша берий салоIам. ХIанз укхаза шоллагIа поток я. Укхаза салоIаш бола Грознени МагIалбикани, Горагорскени пионераш Орджоникидзе музеяшка гIоргба, военни-грузински наькъа тIа гIолла поход ергья Маьтлоамага а хьожаргба.

Лагере бераша шоаш лелаеш йола радиостанци я. Каст-каста хоз бераштa цун оаз.

Саготлуш дац МагIалбике юхедисаь бераш а. Царна лаьрхIа я № 1 йолча школеи № 4 йолча школеи интернатеи хьайийла йола пионерски лагераш. Сакъердаме ловзараш, спортивни яхьаш, художественни самодеятельностен концерташ—пайдане хургболаш вIашагIбеллаб берий салоIам.

Пионерий цIен кружковцаш Нальчикеи Пятигорскеи экскурсе баха кийчлуш ба, М. Ю. Лермонтов хиннача моттигашка а хургболаш.

Дуккха сакъердамерча экскурсешка хилар школан-интерната дешархой. Ужаш хилар Москве, Iаьржача форда йисте, Пятигорске.

Безамеи сакъердамеи да МагIалбикан берий пионерски ахка.

Н. ЛАСУНОВА,
ВЛКСМ МагIалбикан горкома школьни отдела заведующи.

Культуран болхлой хилар духьа...

Нохч-ГIалгIай АССР культуран Министерствос хьожа а баь, Советски Союза тайп-тайпарча вузашка деша болх нохч-гIалгIай кагий нахи мехкарийи. Москверча библиотечни институте деша болх нохчий йоI Курбанова Малика, гIалгIай кагий нах Барахоев Ювсапи Беков Iалихани.

ГIалгIай зIамига саг Зурабов Махьмади нохчий кагий нах Баширов Вахеи Исламов Хьасани Ленинградски кино-инженерни институте баха лаьрхIа ба.

Артисташ хила безам болаш ба гIалгIай мехкарий Газтиреева Тамара, Долтмарзиева Iайшет, Зурабова Виолетта. Ужаш бахаб Римский-Корсакова цIерах йолча Ленинградски паччахьалкхен консерваторе деша.

Р. МУХТАРОВ.

Наьсарен районе кIезига теркам бу бахача наха эшача хIамай

ТIеххьарча хана «Сердалон» редакцега дукха письмош ух Наьсарен районе бахача нахагара. Газетдешархоша шоай письмошца белгалду шоаш бахача моттигашкара кхоачамбоаца гIулакхаш. Редакцена гучадьннад уж гIулакхаш тоаде йиш йолга. Из вIаштIехьадаргдар района кулгалдеча органаша бахача наха эшараштa дукхагIа йоакхо йоре. Никъ тоабари тIий тиллари санна долча гIулакхех «зIамига хIамаш» лоархI цар.

Тахан «Сердалос» кепа тох бахархой письмоех цхьадараштa.

Сердал, хий, бани... яц

Кантышеве электросердал йоаца дукха ха я. ГЭС болх беш-м я, цхьабакъда из наха пайдана-м яц: «Октябра 40 шу» совхоза директор вахача цIатIа мара ягац электролампаш.

— Лампаш ца ягар-м хIама а дацар, — оал юртарча наха, укхаза-м цул доккхагIдар а да доацаш.

Из бакъда. Кантышеве хий дац. Наха мелар ГIалмий чура хий да. Из а миштад аьлча, из саго меларах тамаш е мегаргдолаш да: Орджоникидзерча «Электроцинк» завода бIеха отходаш а цу чу йолх, хIаьта цу хина йисте гIолла ядача хьайбай фермай бIеха хIамаш а цу чу йолх.

Цхьан хана чоIагIа паргIато яр нахага юрта бани хиларах. Цхьабакъда цунга цхьан бетта мара болх ца байташ дIакъайлар из совхоза дирекцес. Банес кIезига пайда лу, яха бахьан цо наха хьалхашка дIагучадаьккхар.

Геттара во я тханцигара больница а. Кантышевереи Долакха-юртареи унахошта дарба де дезаш йолча цу больнице 25 сага мара моттиг яц, помещени баьде я, цхьалхле йолаш яц. МоллагIа лазараш дале а унахой къаьст-къаьстача палаташка боацаш цхьан моттиге бада.

М. ТОРШХОЕВ.

Маца тоадергда базара майда наькъаш?

ЩIаьхха догIа дийлхача дуккха хотта боал Наьсарен-вокзалерча базара майдан тIа. Цу хана цигача дIаюха вохалац гIаш вола саг меттел е ворда а е автомашин а.

Иштта во да Наьсарен районе цхьайолча моттигашкара наькъаш. Масала, Гамурзиево пилорамана тIаваха хала да кIезига-дукха догIа дийлхача. Наьсара-хина тIа а Оарснакъий Iама тIа а дада тIаьш дехад, хIаьта уж тоадеш саг а вац. Дукха ха йоаццаш Оарснакъий Iама тий тIа гIолла вордаца дIаводача сага ворда хаьрца а хаьрца, зе хилар.

Хь. ГАЙТУКИЕВ.

Чаь-буц эцар духьа Орджоникидзе ух тхо

Наьсарен райпо-с кIезига теркам бу юрташка эггара хьалха эшаш йола продукташ хилийтарна. Иштта ши бутт ха я Кантышеверча тикашка дохкаш шекар, ча-буц, килограммах 38—40 сом доахараш мара конфеташ а йоаца. ЩIаккха хулаш яц кагийча берашта эшаш йола крупаш, маша-даьтта, дукха ханаш ух тух доацаш а.

Уж тайпа продукташ тикашка ца хилар бахьан долаш юртара къахьегамхой (цкъаза балхаш тIера а бувлаш) Орджоникидзеи Бесланеи ух.

Къ. АЛИЕВ.

Редактора зам.
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Дунен мехкашта юкъера гIулакхаш

Империалисташа шоай тийшаболх гуччахьа лелабу

Юхерча Малхбоалехьа империалисташа гуччахьа йолаьча тIема агрессена хьалхашка нийсделар дуне. 15 июле Ливане Iодоссаде доладир США-н 6-гIча флота кемаш тIара американски эскараш. Ши ди даьнначул тIехьагIа Иордане Iодессар английски авиадесантни эскараш. Доазол дехьарча печато хоам бу дIахо йодача хана Юхерча Востоке кхоачашъе лерхIача США-ни Англени доал деча гIозараша оттаяьча интервенцен планий хьакъехьа.

Американски командованес герзашца кийчдаь дукха эскараш ухийт Турце. Ассошиэйтед Пресс агентствон корреспонденто беча хоамах, 17 июле Аданерча турецки фецарча-тIема базе Iоессар американски салтий тIабола Iалаьмате дукха транспортни самолеташ. ТIема кийчо яь дIаоттаяьй американски стратегически авиаци, США-н атлантически тихоокеански флоташ Американски атлантически флота главнокомандующи волча Райта аьннад, 200 эзарнел тIех салтеи эпсари волаш, 500 гаргга кемеи 150 эскадрилийи йолаш дола из флот «приказ хьакхаьчачул тIехьагIа 4 сахьат даьлча тIом дIаболабе мара ца безаш кийчдаь латт», аьнна. Юхерчеи Юкъерчеи Малхбоален районе дукха эскараш вIашагIа а детташ, США-си Англеси Ливанеи Иорданеи эскараш доссадаро хьахьокх, Атлантически блока керте латтараш машар безаш долча Iарбий халкъашта духьала шоаш къайлагIа лелабаь тийшаболх хIанз гуччахьа лелабеш хилар.

США-ни Англени доал ду гIозараш Юхерча Малхбоале тIемаца чудолар бахьан долаш дунен мехкашта юкъера еррига бокъонаш йохаьй, ВIашагIкхийттача Къамий Организацен Устав толхадаьд, дерригача адамленца охцадаьннад.

США президента цIерах КIайча цIено яьча заявлене тIа йоахар, американски правительствос шоай эскараш Ливане дахийтад «Ливан йоха ца яйта а из ший лоIамах хилийта а США-с еш йола йоакхо дIахьокхар» духьа, хIаьта иштта цу мехка бахаш бола американски гражданаш лорабар духьа а.

Из харц а ши духьа дувцаш а хилар гуш да. Ховш да, американски политика лелаеш долча Ливана доал деча гIозарашта духьала ливански халкъо восстани йолайича денз, американски дипломати фунагIа даь, а ВIашагIкхийттача Iарбий Республикас ца буташ гIайттаб ливанцаш ала хиннилга. ХIаьта ливански патриоташ правительственни эскарашта тIа-тIа чIоагIагIа етта баьлча, ОАР-а гуччахьа тIема низаца новкъостал ду «мятежникашта» яхаш харц йоахараш дувцаяьлар Малхбузехьара реакционни пропаганда. Цхьабакъда уж йоахараша бокъонца харцдир Ливане хиннача ООН-а наблюдателий группо. ТIаккха цхьаькха киловзал хьовзайир американски дипломатес. Ливане латтача гIулакхаша США-на кхерам тIатесс, яхаш мухь бетта яьлар из. ЦаIи ахи миллион мара нах ца бахача зIамигача Ливано тоссаргбий США-на кхерам тIа, цул совнагIа эзараш километраш американски доазонашта гаьна а из уллаш хилча? Дика кхетадеш да, Iарбий Малхбоален халкъашта духьала империалисташа леладу агрессивни гIулакхаш нийса да алийта гIерташ КIайча цIено яь заявлени юххье денз чакхъяллалца харц хилар.

Бакъдараша хьахьокх, Юхерча Малхбоалехьа ергйолча агрессе план а из кхоачашъе бахьан а США-на доал деча гIозараша хьалххагIе а кийчдаь хинна хилар.

Из ха хьакхаьчалга лаьрхIар США-с Иракера дохкаденна реакционно-монархически Iаьдал дIа а даьккха, Иракски республика дIахайкаьчул тIехьагIа.

Ирака халкъ цIенхоштта духьала эттар империализманна, ший къаман мукъал а дуккха шераш хьалха денз кхыча мехкашкарча монополеша лечкъадеш лаьтта шоай Iаламан рузкъаш а лоарадар духьа. Къоначa республикан правительствос дIакхайкадаьд ирако-иордански яхача федерацена ше юкъера ялар а ВIашагIкхийтта Iарбий Республика къоабалъяр а.

Керда, машар безаш, ший лоIамехьа йола паччахьалкхе Iарбий Малхбоалехьа хьахилар чIоаггIа даькъала дувц дунен тIа мелдолча прогрессивни низаша. Цхьабакъда колонизатораша шоашта из гоама йолга гуччахьа хьахьекхар, хIана аьлча США-си Англеси Юхерча Малхбоалехьа лелаеча агрессивни империалистически политикана хIама тохар да из. «23 шу даьнна Ирака король Файсали къаьстта а дукха хана денз Ираке лоархIаш хьавоагIа деятель хинна премьер Нури Саиди дIабахар, — яхаш белгалду Ассошиэйтед Пресс агентствон корреспондента,—Суэцки канала национализаци яьча хана денз Малхбузехьено Юкъерча Малхбоалехьа лелаеча позицешта эггара чIоагIагIа хIама тохар да».

Уж хIамаш бахьан долаш гуччахьа тIемаца агресси е лаьрхIар США-си Англеси, цу районера шоай позицеш йоха ца яйтар духьа а юхаоттаяр духьа а. Англо-американски монополей магнаташ кхераслар, низбола, тIа-тIа чIоагIлуш латта Iарбий халкъий болам бахьан долаш цар мехкара шоашта уха Iалаьмате доккхий пайдаш дIадалар. Малхбузехьара дипломаташ къайладахьа гIертар США-арчеи Англерчеи буржуазен прессо гуччахьа хьадувц: «Юкъерча Малхбоалехьа эггара чIоагIагIа тхона эшар мехкдаьтта да»,—яхаш кхы къайле йоацаш язду «Скотсмэн» яхача английски газето. «ХIара шера 200 миллион фунт стерлингаш пайда боаккх Малхбузехьен мехкдаьттан монополеша цу районера», — йоах «Ньюс кроникл» яхача лондонски газето. Из хиннадоал из дагадаьллар!

ВIалла духьале а йоацаш Iарбий халкъаш Iазапа кIал лоаттаде йиш йолаш хинна ханаш кхы юхайоагIаргйоацаш дIаяха хилар хIанз колонизаторашта дагадохийт дуккхача Малхбузехьарча политически деяталаша. Уж хIанз кхеташ боагIа, йоккхийча топий юхьигаши къаьна феодальни аьлийи гIонна лувцаш йола политика пайданна ца хиларах. «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача американски газета обозревтель волча Уолтер Липпмана язду: «ХIанз оаха тIемаца духьале ю Iарбий революцена, хIаьта Юкъерча Малхбоалехьа хIанз къаьстта дика гуш а да бусалба наха — Iарбаштеи малхбузехьарча а царгахьарча а паччахьалкхенаштеи юкъера доазонаш. Де дезар да, кхы паччахьалкхенаш юкъе а ца гIерташ Юкъерча Малхбоалехьа машар оттабелга».

ЭгIазлонца духьала да дерригa халкъаш хьаьрбаьннача империалисташа леладеча гIулакхашта. Агрессорашта никъ дIакъовла, Iарбий мехкий мукъалеи шоай лоIамах хилари лораде, машар Iалашбе аьнна халкъаша яь чIоагIо къаьсттача низаца хьагучаьялар укх деношка. Империалистически агрессораша низаш деча Iарбий Малхбоалехьарча халкъий га доаккх машар безаш мелдолча адамо. Къаьстта чIоагIа духьала да Азени Африкани мехкашкара халкъаш. Агресси харцахьа лаьрхIар ялх бIаь миллион нах бахача Китайс. Цунна духьала къамьл даьд Инден премьер-министра Нерус, Индийски конгресса партен хьалхле лелаечар, Японен, Индонезен, кхыча дуккхача Азерча мехкий паччахьалкхенийи общественнии деятелаша. Азени Африкани мехкашкарча халкъий цIерах, — йоах Азени Африкани мехкий цхьа барт хилара Совета хадданза йолча секретариато ООН-а генеральни секретарагеи Кхерам ца хилара Совета председателагеи яхьийтача телеграмма тIа, — оаха бокъонца харцахьа лоархI ООН-а Устав телхадеш а керда тIом гIоттабе мегаш а дола американцаш Ливане тIемаца юкъе гIортар, хIаьта Ливанера американски эскараш дIадаха а ях».

Юхерча Малхбоалехьа латтача империалистически агрессена духьала чIоаггIа къонахчул а денал а долаш латт Iарбий мехкашкара халкъаш. ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан президента Гамаль Абдель Насера аьлар, «Иракски республикана духьалара моллагIа яле а йола агресси ОАР-а духьалара агресси лоархIаргья. Цу гIулакха ОАР-а кхоачашдергда Иракски республикана хьалхашкара ший декхараш, Iарбий паччахьалкхенашта кхерам ца хилийта оттаяьча юкъарча пактага хьажжа».

Советски правительствос йоах Iарбий мехкашта духьалара агресси соцае а цигара интервентий эскараш арадаха а. Цо аьннад, ший доазонашта гарга уллача районе цIенхоштта кхерам тIатоссаш дола гIулакхаш Советски Союзо ловргдоацилга а машараи кхерам ца хиларaи эшаш дола гIулакхаш де ший бокъо хилар а. Дерригача Советски халкъаша чIоаггIа къоабал а ю хьал а лоац ший правительствон заявлени.

Дунен халкъаша йоах: «ДIадаха Ливана тIера кулгаш! Кулгаш тIа ма кхахьа Ирака! ДIадаха Iарбий мехкашта тIера кулгаш!»

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУМОКОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIераха кинотеатре.
Йоккха зал — «Тха хьамсара доктор».
Долалу: 10, 12, 2, 4. 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — «Тха хьамсара доктор».
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — «Попрыгунья».
Долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 9.15.

«Шола баьчара леладаь гIулакхаш».
Долалу: 11.15, 3.15, 7.15.
«Родина» кинотеатр.
«Тха хьамсара доктор».
Долалу: 9, 1.15, 3.15, 5.15, 9.30.
«18-гIа шу» долалу 8, 10 сайрина
«Небесный тихоход».
Долалу: 10 сайрина.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ — 02081 Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3. Заказ № 4468